

Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (sestā palāta)

2022. gada 7. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesas Reglamenta 99. pants – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Cīņa pret korupciju – Savienības finanšu interešu aizsardzība – LESD 325. panta 1. punkts – FIA konvencija – Lēmums 2006/928/EK – Kriminālprocesi – *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa, Rumānija) spriedumi par iztiesāšanas sastāvu plaša mēroga korupcijas jomā – Valsts tiesu pienākums nodrošināt *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumu pilnīgu iedarbību – Tiesnešu disciplināratbildība šo nolēmumu neievērošanas gadījumā – Tiesības nepiemērot Savienības tiesībām neatbilstošus *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) nolēmumus – Savienības tiesību pārkāpuma princips

Apvienotajās lietās C-859/19, C-926/19 un C-929/19

par trim lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa, Rumānija) iesniegusi ar 2019. gada 19. novembra (C-859/19), 2019. gada 6. novembra (C-926/19) un 2019. gada 16. decembra (C-929/19) lēmumiem un kas Tiesā reģistrēti attiecīgi 2019. gada 26. novembrī (C-859/19) un 2019. gada 18. decembrī (C-926/19 un C-929/19), kriminālprocesos pret

FX,

CS,

ND (C-859/19),

BR,

CS,

DT,

EU,

FV,

GW (C-926/19),

CD,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

CLD,

GLO,

ȘDC,

PVV (C-929/19),

piedaloties:

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție (C-859/19, C-926/19 un C-929/19),

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Structura Centrală (C-926/19),

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție (C-926/19),

Agencia Națională de Administrare Fiscală (C-926/19 un C-929/19),

HX (C-926/19),

IY (C-926/19),

SC Uranus Junior 2003 SRL (C-926/19),

SC Complexul Energetic Oltenia SA (C-929/19),

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: pirmās palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [A. *Arabadjiev*], kas pilda sestās palātas priekšsēdētāja pienākumus (referents), tiesneši A. Kumins [A. *Kumin*] un I. Ziemele,

ģenerālvokāts: N. Emiliu [N. *Emiliou*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [A. *Calot Escobar*],

nemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu saskaņā ar Tiesas Reglamenta 99. pantu lemt, izdodot motivētu rīkojumu,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu būtībā ir par to, kā interpretēt LES 2. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu, LESD 325. panta 1. punktu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu, Konvencijas par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K.3. pantu, un kas parakstīta Briselē

1995. gada 26. jūlijā un pievienota Padomes 1995. gada 26. jūlija aktam (OV 1995, C 316, 48. lpp.; turpmāk tekstā – “FIA konvencija”), 1. panta 1. punktu un 2. panta 1. punktu, kā arī Savienības tiesību pārākuma principu.

- 2 Šie lūgumi tika iesniegti saistībā ar kriminālprocesiem pret FX, CS un ND (lieta C-859/19), BR, CS, DT, EU, FV un GW (lieta C-926/19), kā arī CD, CLD, GLO, ŠDC un PVV (lieta C-929/19) par noziedzīgiem nodarījumiem, tostarp korupciju un krāpšanu nodokļu jomā saistībā ar pievienotās vērtības nodokli (PVN).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

FIA konvencija

- 3 FIA konvencijas 1. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Šajā konvencijā krāpšana, kas ietekmē Eiropas Kopienu finansiālās intereses:

- a) attiecībā uz izdevumiem, ir jebkāda darbība vai bezdarbība ar iepriekšēju nodomu, kura ir saistīta ar:

- viltotu, kļūdainu vai nepilnīgu pārskatu vai dokumentu lietošanu vai uzrādīšanu, kuru rezultāts ir Eiropas Kopienu vispārīgā budžeta vai Eiropas Kopienu pārvaldīto vai Eiropas Kopienu interesēs pārvaldīto budžetu līdzekļu piesavināšanās vai nelikumīga paturēšana,
- informācijas noklusēšana, pārkāpjot konkrētas saistības, ar tādu pašu rezultātu,
- šādu līdzekļu izlietošana citiem mērķiem, nekā tie sākotnēji tika piešķirti;

- b) attiecībā uz ieņēmumiem, ir jebkāda darbība vai bezdarbība ar iepriekšēju nodomu, kura ir saistīta ar:

- viltotu, kļūdainu vai nepilnīgu pārskatu vai dokumentu lietošanu vai uzrādīšanu, kuru rezultāts ir Eiropas Kopienu vispārīgā budžeta vai Eiropas Kopienu pārvaldīto vai Eiropas Kopienu interesēs pārvaldīto budžetu līdzekļu nelikumīga samazināšana,

[..].”

- 4 Šīs konvencijas 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka 1. pantā norādītā darbība un līdzdalība 1. panta 1. punktā minētajā darbībā, kūdīšana uz to vai tās mēģinājums ir sodāma ar iedarbīgiem, ar nodarījumu samērīgiem un no tālākiem noziegumiem atturošiem kriminālsodiem, ieskaitot, vismaz liela apjoma krāpšanas gadījumā, sodus ar brīvības atņemšanu, kas var būt par cēloni noziedznieku izdošanai, ar liela apjoma krāpšanu saprotot krāpšanu, kas ir saistīta ar katrā dalībvalstī nosakāmo minimālo apmēru. Šo minimālo apmēru nevar noteikt lielāku par 50 000 [EUR].”

- 5 Ar 1996. gada 27. septembra aktu Eiropas Savienības Padome pieņēma Protokolu Konvencijai par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV 1996, C 313, 1. lpp.). Saskaņā ar šī protokola 2. un 3. pantu šis protokols attiecas uz pasīvas un aktīvas korupcijas darbībām.

Pievienošanās akts

- 6 Akta par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanās Eiropas Savienībai nosacījumiem un pielāgojumiem līgumos, kas ir Eiropas savienības pamatā (OV 2005, L 157, 203. lpp.; turpmāk tekstā – “Pievienošanās akts”), kas stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī, 39. pantā ir paredzēts:

“1. Ja – pamatojoties uz Komisijas veikto nepārtraukto uzraudzību attiecībā uz Bulgārijas un Rumānijas saistībām, ko tās uzņēmušās pievienošanās sarunās, un jo īpaši pamatojoties uz Komisijas uzraudzības ziņojumiem – ir viennozīmīgi apstiprinājies, ka stāvoklis saistībā ar sagatavošanos *acquis* pieņemšanai un īstenošanai Bulgārijā vai Rumānijā rada nopietnu iespēju, ka pievienošanās dienā, 2007. gada 1. janvārī, kāda no minētajām valstīm būs acīmredzami nesagatavota izpildīt iestāšanās prasības vairākās svarīgās jomās, Padome pēc Komisijas ieteikuma ar vienprātīgu lēmumu var noteikt, ka šis valsts pievienošanās dienu pārceļ par vienu gadu uz 2008. gada 1. janvārī.

2. Neskarot 1. punktu, Padome pēc Komisijas ieteikuma ar kvalificētu balsu vairākumu var pieņemt 1. punktā minēto lēmumu attiecībā uz Rumāniju, ja ir novērotas būtiskas nepilnības attiecībā uz to, kā Rumānija izpilda vienu vai vairākas saistības un prasības, kas uzskaitītas IX pielikuma I punktā.

3. Neskarot šā panta 1. punktu un 37. pantu, Padome pēc Komisijas ieteikuma un pēc detalizēta izvērtējuma, kas 2005. gada rudenī veicams attiecībā uz Rumānijas sasniegumiem konkurences politikā, ar kvalificētu balsu vairākumu var pieņemt 1. punktā minēto lēmumu attiecībā uz Rumāniju, ja ir novērotas būtiskas nepilnības attiecībā uz to, kā Rumānija izpilda saistības, ko tā uzņēmusies ar Eiropas Līgumu, vai vienu vai vairākas saistības un prasības, kas uzskaitītas IX pielikuma II punktā.”

- 7 Pievienošanās akta IX pielikuma “Īpašas saistības, ko Rumānija uzņēmusies, un prasības, ko tā pieņēmusi, pievienošanās sarunu noslēgumā 2004. gada 14. decembrī (minētas Pievienošanās akta 39. pantā)” I punktā ir ietverts šāds teksts:

“Attiecībā uz 39. panta 2. punktu

[..]

4) Ievērojami pastiprināt cīņu pret korupciju un jo īpaši pret augsta līmeņa korupciju, nodrošinot korupcijas novēršanas tiesību aktu stingru izpildi un Valsts Korupcijas novēršanas prokuratūras (VKNP) patiesu neatkarību, kā arī katru gadu, sākot no 2005. gada novembra, iesniedzot pārliecinošu pārskatu par VKNP darbības panākumiem cīņā pret augsta līmeņa korupciju. VKNP ir jānodrošina ar personāla, finanšu un apmācības resursiem, kā arī ar būtiski svarīgo funkciju veikšanai nepieciešamo aprīkojumu.

5) [..] [Valsts Korupcijas novēršanas stratēģijā] jāiekļauj apņemšanās līdz 2005. gada beigām pārskatīt ilgstošo kriminālprocesu, lai nodrošinātu korupcijas lietu ātru un pārredzamu izskatīšanu ar mērķi nodrošināt atbilstīgas sankcijas ar preventīvu iedarbību; [..]

[..].”

Lēmums 2006/928/EK

- 8 Komisijas Lēmums 2006/928/EK (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju (OV 2006, L 354, 56. lpp.), tika pieņemts, pamatojoties it īpaši uz Pievienošanās akta 37. un 38. pantu, saistībā ar Rumānijas pievienošanos Eiropas Savienībai, kas bija paredzēta 2007. gada 1. janvārī. Šī lēmuma 1.–6. un 9. apsvērums ir formulēti šādi:

- “(1) Eiropas Savienība ir izveidota, balstoties uz tiesiskuma principu, kas ir kopīgs visām dalībvalstīm.
- (2) Brīvības, drošības un tiesiskuma un iekšējā tirgus telpa, ko izveidoja ar Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, ir balstīta uz savstarpēju pārliecību, ka visu dalībvalstu administratīvajos un tiesu lēmumos un praksē pilnībā ievēro tiesiskumu.
- (3) Tas visām dalībvalstīm nozīmē, ka pastāv objektīva, neatkarīga un efektīva tiesu un administratīvā sistēma, kas, *inter alia*, ir atbilstoši sagatavota cīņai pret korupciju.
- (4) Rumānija 2007. gada 1. janvārī kļūs par Eiropas Savienības dalībvalsti. Komisija ir ņēmusi vērā lielos centienus, lai pabeigtu Rumānijas sagatavošanos dalībai, bet tajā pašā laikā savā 2006. gada 26. septembra ziņojumā tā ir apzinājusi jautājumus, kuri vēl jāatrisina, īpaši attiecībā uz tiesu sistēmas un tiesībaizsardzības iestāžu atbildību un efektivitāti, kur vēl joprojām ir vajadzīgi turpmāki panākumi, lai nodrošinātu resursus to pasākumu īstenošanai un piemērošanai, kas pieņemti, lai izveidotu iekšējo tirgu un brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.
- (5) Ar Pievienošanās akta 37. pantu Komisiju pilnvaro veikt atbilstošus pasākumus gadījumā, ja Rumānija radītu nopietnu iekšējā tirgus darbības traucējumu risku, neizpildot saistības, kuras tā uzņēmusies. Ar Pievienošanās akta 38. pantu Komisiju pilnvaro veikt atbilstošus pasākumus gadījumā, ja pastāv būtisku nepilnību nopietna iespējamība attiecībā uz to, kā Rumānijā tiek transponēti, īstenoti vai piemēroti tiesību akti, kas pieņemti atbilstīgi ES Līguma VI sadaļai, un tiesību akti, kas pieņemti atbilstīgi EK Līguma IV sadaļai.
- (6) Neatrisinātie jautājumi saistībā ar tiesu sistēmas un tiesībaizsardzības iestāžu atbildību un efektivitāti attaisno mehānisma izveidi, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju.

[..]

- (9) Šo lēmumu groza, ja atbilstoši Komisijas novērtējumam ir jākorrigē kritēriji. Šo lēmumu atceļ, kad ir pienācīgi izpildīti visi kritēriji.”

- 9 Lēmuma 2006/928 1. pantā ir paredzēts:

“Rumānijai līdz katra gada 31. martam un pirmo reizi līdz 2007. gada 31. martam ir jāziņo Komisijai par gūtajiem panākumiem katra no pielikumā minētajiem trūkumiem novēršanā.

Komisija jebkurā laikā var sniegt tehnisku palīdzību, veicot dažādus pasākumus, vai vākt informāciju par šiem trūkumiem un apmainīties ar to. Turklāt Komisija jebkurā laikā šajā nolūkā var organizēt ekspertu delegācijas uz Rumāniju. Rumānijas iestādes sniedz šajā sakarā vajadzīgo atbalstu.”

10 Šā lēmuma 2. pantā ir noteikts:

“Komisija savas piezīmes un konstatējumus par Rumānijas ziņojumu pirmo reizi dara zināmus Eiropas Parlamentam un Padomei 2007. gada jūnijā.

Komisija turpmāk sniedz ziņojumus pēc vajadzības, bet ne retāk kā reizi sešos mēnešos.”

11 Minētā lēmuma 4. pantā ir paredzēts:

“Šis lēmums ir adresēts visām dalībvalstīm.”

12 Šī paša lēmuma pielikums ir formulēts šādi:

“Trūkumi, kas jānovērš Rumānijai un kuri minēti 1. pantā.

- 1) Jānodrošina pārredzamāks un efektīvāks tiesas process, īpaši, palielinot Tiesnešu augstākās padomes resursus un paaugstinot tās atbildību. Jāziņo par jaunā civilprocesa kodeksa un kriminālprocesa kodeksa ietekmi un tā jāuzrauga.
- 2) Kā paredzēts, jāizveido integritātes aģentūra, kuras pienākums ir pārbaudīt ipašumus, neatbilstības un iespējamus interešu konfliktus, un pieņemt saistošus lēmumus, uz kuru pamata var piemērot preventīvas sankcijas.
- 3) Pamatojoties uz gūtajiem panākumiem, jāturpina profesionālas, objektīvas izmeklēšanas apsūdzībās par augsta līmeņa korupciju.
- 4) Jāveic turpmāki pasākumi, lai novērstu un apkarotu korupciju, īpaši vietējās pašvaldībās.”

Rumānijas tiesības

Rumānijas Konstitūcija

13 *Constituția României* (Rumānijas Konstitūcija) III sadaļā “Valsts iestādes” citastarp ir ietverta VI nodaļa “Tiesu iestāde”, kurā ietilpst šīs Konstitūcijas 126. pants. Šajā pantā ir noteikts:

“(1) Tiesu spriež *Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstā kasācijas tiesa, Rumānija; turpmāk tekstā – Augstā kasācijas tiesa)] un citas likumā noteiktas tiesu iestādes.

[..]

(3) Augstā kasācijas tiesa saskaņā ar savu jurisdikciju nodrošina, ka pārējās tiesas tiesību aktus interpretē un piemēro vienveidīgi.

(4) Augstās kasācijas tiesas sastāvs un tās darbības noteikumi ir noteikti konstitutīvajā likumā.

[..]

(6) Tiek garantēta valsts iestāžu administratīvo aktu pārbaude tiesā, izmantojot administratīvo procesu, izņemot tos aktus, kas attiecas uz attiecībām ar Parlamentu, kā arī militārās hierarhijas aktus. Administratīvo tiesu jurisdikcijā ir izskatīt prasības, ko ceļ personas, kurām ir nodarīts kaitējums – atkarībā no gadījuma – ar rīkojumiem vai ar rīkojumu, kas atzīti par nekonstitucionāliem, noteikumiem.”

- 14 Rumānijas Konstitūcijas V sadaļā par *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa, Rumānija; turpmāk tekstā – “Konstitucionālā tiesa”) ir ietverts tās 142.–147. pants. Šīs konstitūcijas 146. pantā ir paredzēts:

“Konstitucionālajai tiesai ir šādas pilnvaras:

[..]

d) lemt par iebildēm par tiesību aktu un rīkojumu neatbilstību konstitūcijai, kas ir izvirzītas tiesās vai komercietu šķīrējtiesās; iebildi par neatbilstību konstitūcijai var tieši izvirzīt tiesībsargs;

e) pēc Rumānijas prezidenta, vienas no divām Rumānijas parlamenta palātām priekšsēdētāja, *primului-ministru* [(premjerministrs)] vai [Augstākās tieslietu padomes] priekšsēdētāja lūguma lemt par konstitucionāla rakstura juridiskiem konfliktiem starp valsts iestādēm;

[..].”

Kriminālkodekss

- 15 *Codul penal* (Kriminālkodekss) 154. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Kriminālatbildības noilguma termiņi ir:

a) 15 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas ilgāks par 20 gadiem;

b) 10 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas nav mazāks par 10 gadiem un nav ilgāks par 20 gadiem;

c) 8 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas nav mazāks par 5 gadiem un nav ilgāks par 10 gadiem;

d) 5 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas nav mazāks par 1 gadu un nav ilgāks par 5 gadiem;

e) 3 gadi, ja par izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiesību aktos ir paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas ir mazāks par 1 gadu, vai naudas sods.”

- 16 Šī kodeksa 155. panta 4. punktā ir noteikts:

“Ja 154. pantā noteiktie noilguma termiņi tiek atkārtoti pārsniegti, tos uzskata par pabeigtiem neatkarīgi no pārtraukumu skaita.”

Kriminālprocesa kodekss

- 17 *Codul de procedură penală* (Kriminālprocesa kodekss) 40. panta 1. punktā ir noteikts:

“Augstā kasācijas tiesa pirmajā instancē izskata valsts nodevības noziegumus un noziedzīgus nodarījumus, ko izdarījuši senatori, deputāti un Eiropas Parlamentā ievēlētie Rumānijas deputāti, valdības locekļi, Konstitucionālās tiesas tiesneši, Augstākās tieslietu padomes locekļi, Augstās kasācijas tiesas tiesneši un *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* [(Augstajai kasācijas tiesai pakļautā prokuratūra, Rumānija)] prokurori.”

- 18 Saskaņā ar šī kodeksa 281. panta 1. punktu:

“Spēkā neesamības sankcija vienmēr tiek piemērota par tādu tiesību normu pārkāpumu, kas attiecas uz:

[..]

b) tiesu *ratione materiae* un *ratione personae* jurisdikciju, ja spriedumu ir pasludinājusi zemākas instances tiesa nekā juridiski piekritīgā tiesa;

[..].”

- 19 Minētā kodeksa 426. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ārkārtas prasību par atcelšanu var iesniegt par galīgajiem nolēmumiem krimināllietās šādos gadījumos:

[..]

d) ja apelācijas tiesas sastāvs ir pretlikumīgs vai nesaderības gadījumā;

[..].”

- 20 Šī paša kodeksa 428. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Prasību par atcelšanu, pamatojoties uz 426. panta a) un c)–h) punktā paredzētajiem pamatiem, var iesniegt 30 dienu laikā no apelācijas tiesas nolēmuma paziņošanas dienas.”

Likums Nr. 78/2000

- 21 2000. gada 18. maija *Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție* (Likums Nr. 78/2000 par korupcijas novēršanu, atklāšanu un apkarošanu; 2000. gada 18. maija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 219) 5. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šī likuma izpratnē korupcija ir Kriminālkodeksa 289.–292. pantā paredzētie noziedzīgie nodarījumi, tostarp, ja tos ir izdarījušas Kriminālkodeksa 308. pantā paredzētās personas.”

- 22 Likuma Nr. 78/2000 5. panta 1. punktā minētie Kriminālkodeksa panti attiecas attiecīgi uz pasīvo korupciju (289. pants), aktīvo korupciju (290. pants), tirgošanos ar ietekmi (291. pants) un aktīvu tirgošanos ar ietekmi (292. pants).

23 Šī likuma 29. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Lai pirmajā instancē lemtu par šajā likumā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, tiek izveidoti specializēti iztiesāšanas sastāvi.”

Likums Nr. 303/2004

24 2004. gada 28. jūnija *Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor* (Likums Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu; pārpublicēts 2005. gada 13. septembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 826), ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2012. gada 17. janvāra *Legea nr. 24/2012* (Likums Nr. 24/2012; 2012. gada 23. janvāra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 51) (turpmāk tekstā – “Likums Nr. 303/2004”) 99. pantā ir paredzēts:

“Disciplināri pārkāpumi ir:

[..]

o) tiesību normu par lietu sadali pēc nejaušības principa neievērošana;

[..]

ș) Konstitucionālās tiesas nolēmumu neievērošana [..];

[..].”

25 Šī likuma 100. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Disciplinārsodi, ko var piemērot tiesnešiem un prokuroriem proporcionāli pārkāpumu smagumam, ir:

[..]

e) izslēgšana no tieslietu sistēmas darbinieku loka.”

26 Minētā likuma 101. pantā ir noteikts:

“100. pantā paredzētos disciplinārsodus piemēro Augstākās tieslietu padomes nodaļas atbilstoši tās konstitutīvajā likumā paredzētajiem nosacījumiem.”

Likums Nr. 304/2004

27 2004. gada 28. jūnija *Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (Likums Nr. 304/2004 par tieslietu sistēmas organizāciju; pārpublicēts 2005. gada 13. septembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 827) tika grozīts tostarp ar:

– 2010. gada 25. oktobra *Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor* (Likums Nr. 202/2010, kas paredz pasākumus procesa izbeigšanas paātrināšanai; 2010. gada 26. oktobra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 714);

- 2013. gada 19. jūlija *Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale* (Likums Nr. 255/2013, ar ko īsteno Likumu Nr. 135/2010 par Kriminālprocesa kodeksu, kā arī groza un papildina dažus normatīvos aktus, kuros ietvertas kriminālprocesuālās tiesību normas; 2013. gada 14. augusta *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 515);
  - 2018. gada 20. jūlija *Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară* (Likums Nr. 207/2018, ar ko groza un papildina Likumu Nr. 304/2004 par tieslietu sistēmas organizāciju) (2018. gada 20. jūlija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 636).
- 28 Likuma Nr. 304/2004, kas pēdējo reizi grozīts ar Likumu Nr. 207/2018 (turpmāk tekstā – “grozītais likums Nr. 304/2004”), 19. panta 3. punktā ir noteikts:
- “Katra gada sākumā Augstās kasācijas tiesas kolēģija pēc tās priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieka priekšlikuma var apstiprināt specializētu iztiesāšanas sastāvu izveidi Augstās kasācijas tiesas palātās atkarībā no lietu skaita un būtības, no katras palātas darbības apjoma, kā arī atkarībā no tiesnešu specializācijas un nepieciešamības izmantot viņu profesionālo pieredzi.”
- 29 Šī likuma 24. panta 1. punktā ir paredzēts:
- “Piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvi izskata apelācijas sūdzības par Augstās kasācijas tiesas krimināllietu nodaļas pirmajā instancē pasludinātajiem nolēmumiem, lemj par kasācijas sūdzībām par nolēmumiem, kurus apelācijas instancē ir pieņēmuši piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvi pēc to iepriekšējas pieņemšanas, izskata prasības par Augstās kasācijas tiesas krimināllietu nodaļas nolēmumiem, kas pasludināti tiesvedībā pirmajā instancē, lemj par disciplinārlietām saskaņā ar tiesību aktiem un par citām lietām atbilstoši savai kompetencei, kas tiem noteikta tiesību aktos.”
- 30 Minētā likuma 29. panta 1. punkts ir formulēts šādi:
- “Augstās kasācijas tiesas kolēģijai ir šāda kompetence:
- a) apstiprināt noteikumus par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību, kā arī štatu sarakstus;
- [..]
- f) īstenot citas kompetences, kas paredzētas noteikumos par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību.”
- 31 Šī paša likuma 31. panta 1. punktā ir noteikts:
- “Krimināllietās iztiesāšanas sastāvu veido šādi:
- a) lietās, kas saskaņā ar tiesību aktiem ir Augstās kasācijas tiesas kā pirmās instances kompetencē, iztiesāšanas sastāvā ir trīs tiesneši;
- [..].”

32 Grozītā likuma Nr. 304/2004 32. pantā ir paredzēts:

“(1) Katra gada sākumā pēc Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieka priekšlikuma kolēģija apstiprina piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvu skaitu un šos iztiesāšanas sastāvus.

[..]

(4) Tiesnešus, kas ietilpst šajos iztiesāšanas sastāvos, izlozes kārtībā publiskas tiesas sēdes laikā ieceļ Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes laikā – viens no diviem priekšsēdētāja vietniekiem. Iztiesāšanas sastāva locekļus var mainīt tikai izņēmuma kārtā, ņemot vērā objektīvos kritērijus, kas noteikti noteikumos par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību.

(5) Piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs ir Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs, viens no priekšsēdētāja vietniekiem vai palātu priekšsēdētāji, ja viņi saskaņā ar 4. punktu ir iecelti attiecīgajā iztiesāšanas sastāvā.

(6) Ja neviena no iepriekš minētajām personām nav iecelta piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvā, iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs ir katrs tiesnesis rotācijas kārtībā atbilstīgi savam stāžam tiesneša amatā.

(7) Lietas, kas ietilpst piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva jurisdikcijā, tiek sadalītas pēc nejaušības principa, izmantojot datorizētu sistēmu.”

33 Likuma Nr. 304/2004 32. pantā redakcijā, kas izriet no Likuma Nr. 202/2010, bija noteikts:

“(1) Krimināllietās katra gada sākumā tiek izveidoti divi piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvi, kuros ir tikai Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palātas locekļi.

[..]

(4) Augstās kasācijas tiesas kolēģija apstiprina piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvus. Tiesnešus, kas ietilpst šajos iztiesāšanas sastāvos, ieceļ Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes laikā – priekšsēdētāja vietnieks. Iztiesāšanas sastāva locekļus var mainīt tikai izņēmuma kārtā, ņemot vērā objektīvos kritērijus, kas noteikti noteikumos par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību.

(5) Piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs ir Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai priekšsēdētāja vietnieks. Viņu prombūtnes gadījumā iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs var būt palātas priekšsēdētājs, kuru šajā nolūkā ir iecēlis priekšsēdētājs, vai – arī pēdējā minētā prombūtnes gadījumā – Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētāja vietnieks.

(6) Lietas, kas ietilpst 1. un 2. punktā minēto iztiesāšanas sastāvu jurisdikcijā, tiek sadalītas pēc nejaušības principa, izmantojot datorizētu sistēmu.”

- 34 Likuma Nr. 304/2004 32. panta 1. un 6. punkta formulējums redakcijā, kas izriet no Likuma Nr. 255/2013, bija gandrīz identisks iepriekšējā punktā minētajam, savukārt šī panta 4. un 5. punktā bija paredzēts:

“(4) Augstās kasācijas tiesas kolēģija apstiprina piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvu skaitu un šos iztiesāšanas sastāvus pēc Krimināllietu palātas priekšsēdētāja priekšlikuma. Tiesnešus, kas ietilpst šajos iztiesāšanas sastāvos, izlozes kārtībā publiskas tiesas sēdes laikā ieceļ Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes laikā – priekšsēdētāja vietnieks. Iztiesāšanas sastāvu locekļus var mainīt tikai izņēmuma kārtā, ņemot vērā objektīvos kritērijus, kas noteikti noteikumos par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību.

(5) Piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs atkarībā no gadījuma ir Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai priekšsēdētāja vietnieks, ja viņš saskaņā ar 4. punktu ietilpst iztiesāšanas sastāvā, Krimināllietu palātas priekšsēdētājs vai vecākais loceklis.”

- 35 Grozītā likuma Nr. 304/2004 33. pants ir formulēts šādi:

“(1) Apvienoto palātu, sastāva, kura kompetencē ir izskatīt prasības, kas celtas tiesiskuma interesēs, sastāva, kuram ir kompetence lemt par tiesību jautājumiem, piecu tiesnešu sastāva un jebkura iztiesāšanas sastāva palātu ietvaros priekšsēdētāja funkcijas pilda Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes gadījumā – viens no priekšsēdētāja vietniekiem, ja viņš piedalās tiesvedībā.

[..]

(3) Palātas priekšsēdētāji var būt jebkura palātas iztiesāšanas sastāva priekšsēdētāji, bet pārējie tiesneši ir priekšsēdētāji rotācijas kārtībā.”

- 36 Likuma Nr. 304/2004 33. panta 1. punktā redakcijā, kas izriet no Likuma Nr. 202/2010, bija paredzēts:

“Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes gadījumā – priekšsēdētāja vietnieks ir apvienoto palātu priekšsēdētājs, piecu tiesnešu sastāva priekšsēdētājs un jebkura iztiesāšanas sastāva palātu ietvaros priekšsēdētājs, kad viņš piedalās tiesvedībā.”

- 37 Saskaņā ar Likuma Nr. 304/2004 šī 33. panta 1. punktu redakcijā, kas izriet no Likuma Nr. 255/2013:

“Apvienoto palātu, sastāva, kura kompetencē ir izskatīt prasības, kas celtas tiesiskuma interesēs, sastāva, kuram ir kompetence lemt par tiesību jautājumiem, piecu tiesnešu sastāva un jebkura iztiesāšanas sastāva palātu ietvaros priekšsēdētāja funkcijas pilda Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes gadījumā – viens no priekšsēdētāja vietniekiem, ja viņš piedalās tiesvedībā.”

Noteikumi par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību

- 38 2004. gada 21. septembra *Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție* (Noteikumi par Augstās kasācijas tiesas organizāciju un administratīvo darbību; turpmāk tekstā – “Noteikumi par organizāciju un administratīvo darbību”), kurā grozījumi izdarīti ar 2014. gada 28. janvāra *Hotărârea nr. 3/2014 pentru*

modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție (Lēmums Nr. 3/2014, ar kuru groza un papildina Noteikumus par organizāciju un administratīvo darbību; 2014. gada 30. janvāra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 75), 28. pantā bija noteikts:

“1. Augstajā kasācijas tiesā ir piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvi, kuru tiesas spriešanas kompetence ir noteikta tiesību aktos.

[..]

4. Atkarībā no gadījuma piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvu priekšsēdētājs ir vai nu priekšsēdētājs, vai nu priekšsēdētāja vietnieki, vai nu Krimināllietu palātas priekšsēdētājs vai vecākais loceklis.”

39 Šo noteikumu 29. panta 1. punktā bija noteikts:

“Lai izveidotu piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvus krimināllietās, Augstās kasācijas tiesas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnes gadījumā – viens no priekšsēdētāja vietniekiem katru gadu izlozes kārtībā publiskā tiesas sēdē ieceļ katrā iztiesāšanas sastāvā četrus vai – attiecīgā gadījumā – piecus Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palātas tiesnešus.”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-859/19

40 Ar 2017. gada 17. oktobra spriedumu, ko pirmajā instancē pasludināja triju tiesnešu iztiesāšanas sastāvs, Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palāta piesprieda FX – *Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași* (Jasi apgabaltiesai pakļautā prokuratūra, Rumānija) prokuroram brīvības atņemšanas sodu kopā uz diviem gadiem un vienpadsmit mēnešiem un naudas sodu par pasīvo korupciju, par finanšu darījumu kā tirdzniecības darījumu, kas ir nesaderīgi ar viņa amatu, veikšanu ar mērķi iegūt sev naudas līdzekļus, mantu vai citas nepamatotas priekšrocības, kā arī par viltotām deklarācijām, kas veiktas 2014. un 2015. gadā, vienlaikus viņu attaisnojot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā. Ar to pašu spriedumu krimināllietā CS un ND tika attaisnoti par nepatiesas liecības sniegšanu.

41 FX un *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție* (Augstajai kasācijas tiesai pakļautā prokuratūra – Nacionālais korupcijas apkarošanas direktorāts, Rumānija; turpmāk tekstā – “DNA”) iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu. Pamatlieta tika reģistrēta Augstās kasācijas tiesas piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva kā apelācijas instances reģistrā.

42 Lai arī apelācijas tiesvedība vēl bija iztiesāšanas stadijā Konstitucionālā tiesa 2018. gada 7. novembrī pasludināja spriedumu Nr. 685/2018. Ar šo spriedumu šī tiesa, kurā bija vērsies premjerministrs saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 146. panta e) punktu, vispirms konstatēja konstitucionāla rakstura juridisku konfliktu starp Parlamentu un Augsto kasācijas tiesu, ko izraisījuši šīs tiesas kolēģijas pieņemtie lēmumi, ar kuriem atbilstoši attiecīgajā laikposmā pastāvošajai praksei izlozes kārtībā tiek iecelti tikai četri no pieciem piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva locekļiem, kas lemj apelācijas tiesvedībā, nevis visi pieci locekļi, tādējādi pārkāpjot grozītā Likuma Nr. 304/2004 32. pantu, pēc tam uzskatīja, ka fakts, ka lietu apelācijas tiesvedībā iztiesā

šādi nelikumīgi izveidots sastāvs, izraisa pasludinātā nolēmuma absolūtu spēkā neesamību, un visbeidzot norādīja, ka saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 147. panta 4. punktu šis spriedums no tā publicēšanas brīža ir piemērojams lietām iztiesāšanas stadijā, lietām, par kurām jau ir pieņemts nolēmums, ciktāl termiņš, lai attiecīgās personas varētu izmantot ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļus, vēl nebija beidzies, kā arī situācijām nākotnē. Pēc minētā sprieduma pamatlieta tika izņemta no lietu reģistra un nodota pēc nejausības principa vienam no jaunizveidotajiem piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāviem.

- 43 2019. gada 3. jūlijā Konstitucionālā tiesa pasludināja spriedumu Nr. 417/2019 pēc procesa, kas sākts pēc Deputātu palātas priekšsēdētāja iesnieguma, attiecībā uz kuru pašu tobrīd bija uzsākts kriminālprocess par nodarījumiem, kas ietilpst Likuma Nr. 78/2000 piemērošanas jomā, kuru izskatīja Augstās kasācijas tiesas piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvs kā apelācijas instance. Ar šo spriedumu Konstitucionālā tiesa vispirms konstatēja, ka pastāv konstitucionāla rakstura juridisks konflikts starp Parlamentu un Augsto kasācijas tiesu, ko izraisījis fakts, ka šī pēdējā minētā tiesa tiesvedībā pirmajā instancē nebija izveidojusi iztiesāšanas sastāvus, kas specializējušies Likuma Nr. 78/2000 29. panta 1. punktā paredzētajos noziedzīgajos nodarījumos, pēc tam uzskatīja, ka fakts, ka lietu ir iztiesājis nespecializējis iztiesāšanas sastāvs, izraisa pasludinātā nolēmuma absolūtu spēkā neesamību, un visbeidzot izdeva rīkojumu, lai visas lietas, par kurām Augstā kasācijas tiesa ir lēmusi pirmajā instancē pirms 2019. gada 23. janvāra un kurās spriedumi vēl nav kļuvuši galīgi, tiek pārskatītas specializētos iztiesāšanas sastāvos, kas izveidoti saskaņā ar šo tiesību normu. Minētajā spriedumā Konstitucionālā tiesa uzskatīja, ka tad, ja 2019. gada 23. janvārī Augstās kasācijas tiesas kolēģija būtu pieņēmusi nolēmumu, saskaņā ar kuru visi tās triju tiesnešu iztiesāšanas sastāvi ir jāuzskata par tādiem, kas ir specializējušies, lai izskatītu ar korupciju saistītas lietas, šis nolēmums varētu nodrošināt atbilstību Konstitūcijai, taču tikai sākot ar šī nolēmuma pieņemšanas datumu, ne agrāk.
- 44 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojumam Augstā kasācijas tiesa, kas šajā lietā ir iesniedzējtiesa, norāda, ka tādi pamatlietā aplūkoti noziedzīgie nodarījumi kā korupcija, kas izdarīti saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu, kuri galvenokārt tiek finansēti no Eiropas fondu līdzekļiem, slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrām, kā arī noziedzīgi nodarījumi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas jomā apdraud vai var apdraudēt Savienības finanšu intereses.
- 45 Šīs tiesas ieskatā, pirmām kārtām, rodas jautājums, vai LES 19. panta 1. punkts, LESD 325. panta 1. punkts, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV 2017, L 198, 29. lpp.), 4. pants un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/849 (2015. gada 20. maijs) par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/60/EK un Komisijas Direktīvu 2006/70/EK (OV 2015, L 141, 73. lpp.), 58. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts, ka valsts tiesa piemēro tādu nolēmumu kā Konstitucionālās tiesas spriedums Nr. 417/2019, kuru pieņēmusi iestāde, kas neietilpst tiesu sistēmā un kas ir lēmusi par parastā kārtībā izmantojama tiesību aizsardzības līdzekļa pamatotību, nosakot pienākumu atkārtoti izskatīt lietas, kā rezultātā tiek apšaubīta kriminālvajāšana, uzsākot jaunu tiesvedību pirmajā instancē. Dalībvalstīm esot jāveic efektīvi un atturoši pasākumi, lai apkarotu nelikumīgas darbības, kas apdraud Savienības finanšu intereses.

- 46 Šajā kontekstā būtu arī jānosaka, vai LESD 325. panta 1. punktā ietvertais vārdu salikums “un citād[a] nelikumīg[a] rīcīb[a], kas apdraud Savienības finanšu intereses” attiecas uz korupciju kā tādu, it īpaši, ciktāl Direktīvas 2017/1371 4. pantā ir definēti “pasīvās korupcijas” un “aktīvās korupcijas” nodarījumi.
- 47 Iesniedzējtiesas ieskatā – tāpat kā lietā C-357/19, *Euro Box Promotion* u.c. – jautājums ir arī par to, vai ar LES 2. pantā nostiprināto tiesiskuma principu, interpretējot to saskaņā ar Hartas 47. pantu, netiek pieļauts, ka tiesvedības norisi ietekmē tāda iejaukšanās kā tā, kas izriet no sprieduma Nr. 417/2019. Ar minēto spriedumu Konstitucionālā tiesa, kurai nav tiesas spriešanas kompetences, esot ieviesusi saistošus pasākumus, kas nozīmē jaunu tiesvedību sākšanu tā iemesla dēļ, ka Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palātas iztiesāšanas sastāvi neesot specializējušies korupcijas jomā, lai gan visi šīs Krimināllietu palātas tiesneši tikai tādēļ vien, ka viņi ir tiesneši šajā tiesā, atbilst šim nosacījumam par specializāciju.
- 48 Otrām kārtām, ņemot vērā Tiesas judikatūru, kā arī tiesiskuma principa nozīmi, būtu jāprecizē Hartas 47. panta otrajā daļā ietvertā jēdziena “tiesību aktos noteikta tiesa” nozīme, lai noteiktu, vai ar šo tiesību normu netiek pieļauta Konstitucionālās tiesas sniegtā interpretācija par tiesas sastāva prettiesiskumu.
- 49 Trešām kārtām, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai valsts tiesai ir pienākums nepiemērot spriedumu Nr. 417/2019, lai nodrošinātu Savienības tiesību normu pilnīgu iedarbību. Vispārīgāk – būtu arī jānoskaidro, vai nav jāņem vērā Konstitucionālās tiesas nolēmumu sekas, ar kurām tiek pārkāpts tiesnešu neatkarības princips lietās, kuras reglamentē vienīgi valsts tiesības. Šie jautājumi rodies it īpaši tādēļ, ka Rumānijas disciplināro pasākumu režīms paredz disciplinārsoda piemērošanu tiesnesim, ja viņš neņem vērā Konstitucionālās tiesas nolēmumu sekas.
- 50 Iesniedzējtiesa uzskata, ka ar spriedumu Nr. 417/2019, kura sekas ir tādas, ka tiek atcelti spriedumi, ko pirmajā instancē pirms 2019. gada 23. janvāra ir pieņēmuši Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palātas triju tiesnešu sastāvi, tiek pārkāpts kriminālsodu efektivitātes princips tādu smagu prettiesisku darbību gadījumā, kuras apdraud Savienības finanšu intereses. Proti, minētais spriedums radot, pirmkārt, iespaidu par nesodāmību un, otrkārt, sistēmisku nesodāmības risku smagu noziedzīgu nodarījumu jomā valsts noteikumu par noilgumu dēļ, ņemot vērā tiesvedības sarežģītību un ilgumu pirms galīgā sprieduma pasludināšanas pēc attiecīgo lietu pārskatīšanas. Tādējādi pamatlietā tiesvedība pirmajā instancē tās sarežģītības dēļ jau esot ilgusi aptuveni četrus gadus.
- 51 Šādos apstākļos Augstā kasācijas tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai LES 19. panta 1. punkts, LESD 325. panta 1. punkts, Direktīvas [2015/849] 58. pants un Direktīvas [2017/1371] 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, [Konstitucionālā tiesa], pieņem nolēmumu, kurā uzliek pienākumu atkārtoti izskatīt noteiktā laikposmā [pirmajā instancē] izspriestās korupcijas lietas, kuras tiek izskatītas apelācijas instancē, tādēļ, ka augstākās instances tiesā nebija izveidoti šajā jomā specializējušies iztiesāšanas sastāvi, kaut arī atzīstot iztiesāšanas sastāvos ietilpstošo tiesnešu specializāciju?”

- 2) Vai LES 2. pants un [Hartas] 47. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, konstatē augstākās instances tiesas palātas iztiesāšanas sastāva nelikumību (iztiesāšanas sastāvi, kas sastāv no amatā esošiem tiesnešiem, kuri iecelšanas amatā brīdī tostarp atbilda prasībai par specializāciju, kas ir nepieciešama iecelšanai amatā augstākās instances tiesas Krimināllietu palātā)?
- 3) Vai Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to valsts tiesai ir atļauts nepiemērot saskaņā ar valsts tiesībām saistošu Konstitucionālās tiesas nolēmumu, kas ir pasludināts lietā, kura ir saistīta ar konstitucionālu konfliktu?”

Lieta C-926/19

- 52 Ar 2016. gada 30. jūnija spriedumu, ko pirmajā instancē pasludināja triju tiesnešu sastāvs, Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palāta piesprieda FV brīvības atņemšanas sodu uz trīs gadiem un sešiem mēnešiem par krāpšanu nodokļu jomā, kas izdarīta laikposmā no 2010. līdz 2013. gadam, vienlaikus viņu attaisnojot krāpšanā PVN jomā, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā, kā arī citos nodarījumos, kuros viņš apsūdzēts. Ar to pašu spriedumu prokuroriem CS un EU un policijas darbiniekam DT tika piespriesti [brīvības atņemšanas] sodi attiecīgi uz septiņiem gadiem, diviem gadiem un četriem gadiem, tostarp par korupciju, pielīdzināmiem vai ar to saistītiem nodarījumiem, kas izdarīti kopš 2010. gada. Visbeidzot, ar to pašu spriedumu BR, GW, HX un IY, kā arī *SC Uranus Junior 2003 SRL* tika attaisnoti nodarījumos, kuros tie bija apsūdzēti.
- 53 BR, CS, DT, EU, FV un GW, kā arī *DNA, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Structura Centrală* (Augstajai kasācijas tiesai pakļautā prokuratūra – Organizētās noziedzības un terorisma noziegumu izmeklēšanas direkcija – Galvenā pārvalde, Rumānija) un *Agencia Națională de Administrare Fiscală* (Valsts nodokļu dienests, Rumānija) iesniedza apelācijas sūdzību par minēto spriedumu.
- 54 Pamatlieta tika reģistrēta Augstās kasācijas tiesas piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāva kā apelācijas instances reģistrā. 2018. gada 7. maijā šis iztiesāšanas sastāvs pieņēma liecības un rakstveida pierādījumus apelācijas pamatu pamatojumam un uzaicināja lieciniekus, lai veiktu viņu uzklaušāšanu.
- 55 Pēc tam, kad Konstitucionālā tiesa 2018. gada 7. novembrī pasludināja šī rīkojuma 42. punktā minēto spriedumu Nr. 685/2018, lieta tika nodota citam piecu tiesnešu iztiesāšanas sastāvam. Ar 2019. gada 13. maija rīkojumu šis jaunais iztiesāšanas sastāvs pieņēma liecības un rakstveida pierādījumus apelācijas pamatu pamatojumam un uzaicināja lieciniekus, lai veiktu viņu uzklaušāšanu.
- 56 Pēc tam, kad Konstitucionālā tiesa 2019. gada 3. jūlijā pasludināja šī rīkojuma 43. punktā minēto spriedumu Nr. 417/2019, daļa no apelācijas sūdzības iesniedzējiem lūdza, lai iesniedzējtiesa konstatē 2016. gada 30. jūnija sprieduma absolūtu spēkā neesamību, ciktāl to bija pasludinājis trīs tiesnešu iztiesāšanas sastāvs, kurš nav specializējies korupcijas jomā, un nodot lietu atkārtotai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

- 57 Augstajai kasācijas tiesai, kas šajā lietā ir iesniedzējtiesa, ir šaubas par sprieduma Nr. 417/2019 saderību ar LES 2. pantu un 19. panta 1. punktu, LESD 325. panta 1. punktu, Hartas 47. pantu un Direktīvas 2017/1371 4. pantu. It īpaši attiecībā uz LESD 325. pantu šī tiesa būtībā norāda tādu pašus argumentus kā lietā C-859/19. Minētā tiesa piebilst, ka pamatlietā kriminālprocess pirmajā instancē ir ildzis ilgāk kā četrus gadus.
- 58 Iesniedzējtiesa norāda, ka ar spriedumu Nr. 417/2019 tika ieviesti saistoši procesuāli pasākumi, ar kuriem noteikta prasība uzsākt jaunu tiesvedību tā iemesla dēļ, ka iztiesāšanas sastāvam pirmajā instancē nav specializācijas attiecībā uz Likumā Nr. 78/2000 paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Tādējādi šī sprieduma dēļ pastāvot nesodāmības risks ievērojamā skaitā lietu saistībā ar smagiem noziedzīgiem nodarījumiem. Šādos apstākļos tiekot apdraudēta LESD 325. pantā paredzētā efektivitātes prasība un apsūdzētā pamattiesības tikt tiesātam saprātīgā termiņā.
- 59 Iesniedzējtiesa uzskata arī, ka tāpat kā lietā C-859/19 ir jāuzdod jautājums Tiesai par Konstitucionālās tiesas ieviešanu saderību ar tiesiskuma principu. Vienlaikus uzsverot minētās tiesas spriedumu ievērošanas nozīmi, iesniedzējtiesa precizē, ka tās jautājums attiecas nevis uz Konstitucionālās tiesas judikatūru vispārīgi, bet gan tikai uz spriedumu Nr. 417/2019, kurā [Konstitucionālā tiesa] esot pretstatījusi pati savu interpretāciju Augstās kasācijas tiesas interpretācijai par attiecīgi Likumā Nr. 78/2000 un grozītajā Likumā Nr. 304/2004 minētajām atšķirīgajām tiesību normām par specializēto iztiesāšanas sastāvu izveidi un esot iejaukusies pēdējās minētās tiesas kompetencē, uzdodot atkārtoti izskatīt atsevišķas lietas.
- 60 Šādos apstākļos Augstā kasācijas tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai LES 19. panta 1. punkts, LESD 325. panta 1. punkts, Direktīvas [2015/849] 58. pants, [kā arī] Direktīvas [2017/1371] 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, [Konstitucionālā tiesa], pieņem [no]lēmumu par procesuālo iebildi saistībā ar iztiesāšanas sastāva iespējamo nelikumību, ņemot vērā Augstās kasācijas tiesas tiesnešu specializācijas principu (kas nav paredzēts Rumānijas Konstitūcijā), un uzliek tiesu iestādei pienākumu nosūtīt apelācijas instancē (pēc būtības) izskatāmās lietas atpakaļ atkārtotai izskatīšanai pirmajā instancē tajā pašā sastāvā?
  - 2) Vai LES 2. pants un [Hartas] 47. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, konstatē augstākās instances tiesas palātas iztiesāšanas sastāva nelikumību (iztiesāšanas sastāvi, kas sastāv no amatā esošiem tiesnešiem, kuri iecelšanas amatā brīdī tostarp atbilda prasībai par specializāciju, kas ir nepieciešama iecelšanai amatā augstākās instances tiesas Krimināllietu palātā)?
  - 3) Vai Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas atļauj valsts tiesai nepiemērot konstitucionālās tiesas [no]lēmumu, kurā ir interpretēta norma, kam ir zemāks rangs nekā Konstitūcijai un kas attiecas uz Augstās kasācijas tiesas organizāciju un ir iekļauta valsts tiesību aktos par korupcijas novēršanu, atklāšanu un sodīšanu – norma, kuru sešpadsmit gadus tiesu iestāde interpretē pastāvīgi tādā pašā veidā?
  - 4) Vai saskaņā ar [Hartas] 47. pantu princips par brīvu piekļuvi tiesu sistēmai ietver tiesnešu specializāciju un specializētu iztiesāšanas sastāvu izveidi augstākās instances tiesā?”

Lietā C-929/19

- 61 *DNA* Augstajā kasācijas tiesā uzsāka kriminālvajāšanu pret CD, CLD, GLO, ŞDC, kā arī pret deputātu PVV.
- 62 Apsūdzības rakstā viņi būtībā tika apsūdzēti tajā, ka laikposmā no 2007. gada līdz 2009. gadam viņi ir piesavinājušies ievērojamas naudas summas no ieguldījumu fondiem, kuru mērķis bija veikt tehnoloģiskus uzlabojumus elektrostacijās, lai saskaņā ar Savienības līmeņi noteiktām vides aizsardzības prasībām mazinātu šo elektrostaciju sēra dioksīda emisijas. Šajā nolūkā un šajā kontekstā apsūdzētie saskaņā ar apsūdzības rakstā norādīto bija izdarījuši ar korupciju saistītus pārkāpumus, krāpšanu PVN jomā, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un dokumentu viltošanu.
- 63 Ar 2018. gada 10. maija spriedumu, ko pirmajā instancē pasludināja trīs tiesnešu sastāvs, Augstās kasācijas tiesas Krimināllietu palāta piesprieda CD brīvības atņemšanas sodu uz četriem gadiem par tiesību aktu par publiskiem iepirkumiem pārkāpšanu un par līdzekļu piesavināšanos laikposmā no 2007. līdz 2009. gadam.
- 64 CLD, GLO, PVV un ŞDC tika attaisnoti nodarījumos, kuros tie bija apsūdzēti.
- 65 *DNA*, CD un *Agentia Națională de Administrare Fiscală* (Valsts nodokļu dienests) par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību.
- 66 Apelācijas tiesvedības laikā Konstitucionālā tiesa pasludināja 2019. gada 3. jūlija spriedumu Nr. 417/2019.
- 67 Augstajai kasācijas tiesai, kas šajā lietā ir iesniedzējtiesa, ir šaubas par šī sprieduma saderību ar LES 2. pantu un 19. panta 1. punktu, LESD 325. panta 1. punktu, Hartas 47. pantu un Direktīvas 2017/1371 4. pantu. It īpaši attiecībā uz LESD 325. pantu šī tiesa būtībā norāda tādas pašus iemeslus kā lietās C-859/19 un C-926/19.
- 68 Attiecībā uz LES 19. panta 1. punktu, LES 2. pantā nostiprināto tiesiskuma principu un Hartas 47. pantu iesniedzējtiesa, pirmkārt, uzsver Konstitucionālās tiesas locekļu iecelšanas politisko aspektu, kā arī tās īpašo stāvokli valsts iestāžu struktūrā.
- 69 Otrkārt, konstitucionāla rakstura juridiska konflikta starp valsts iestādēm konstatēšanas procedūra, kas paredzēta Rumānijas Konstitūcijas 146. panta e) punktā, esot pati par sevi problemātiska, jo saskaņā ar šo pašu tiesību normu politiskajām iestādēm ir tiesības sākt šo procedūru. Turklāt robeža starp akta prettiesiskumu un konstitucionāla rakstura juridiska konflikta pastāvēšanu esot īpaši trausla un ļaujot ierobežotam tiesību subjektu lokam izmantot tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir paralēli tiem, kuri ir paredzēti vispārējās jurisdikcijas tiesās.
- 70 Treškārt, iesniedzējtiesa uzskata, ka Konstitucionālās tiesas konstatējums spriedumā Nr. 685/2018 par konstitucionāla rakstura juridiska konflikta pastāvēšanu starp tiesu varu un likumdošanas varu ir problemātisks. Šajā spriedumā Konstitucionālā tiesa esot pati savu tiesību normu interpretāciju pretstatījusi interpretācijai, ko izmantojusi Augstā kasācijas tiesa, īstenojot savu kompetenci, un esot pārmetusi šai pēdējai minētajai tiesai sistemātisku likumdevēja gribas neievērošanu, lai varētu konstatēt, ka pastāv šāds konstitucionāla rakstura juridisks konflikts.

- 71 Iesniedzējtiesas ieskatā tādējādi rodas jautājums, vai ar LES 2. un 19. pantu, kā arī ar Hartas 47. pantu netiek pieļauts, ka tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, ar Konstitucionālās tiesas iejaukšanos var pārbaudīt Augstās kasācijas tiesas judikatūru un par to noteikt sankcijas. Iesniedzējtiesa uzskata, ka [Konstitucionālās tiesas] patvaļīga iejaukšanās, kas tiek pasniegta kā Augstās kasācijas tiesas darbības likumības pārbaude, kura aizstājot likumīgas tiesvedības procedūras, var negatīvi ietekmēt tiesas neatkarību un LES 2. pantā minētos tiesiskuma pašus pamatus, jo Konstitucionālā tiesa neietilpst tiesu sistēmā un tai nav tiesas spriešanas kompetences.
- 72 Šādos apstākļos Augstā kasācijas tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai LES 19. panta 1. punkts, LESD 325. panta 1. punkts, [kā arī] Direktīvas [2017/1371] 2. un 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, [Konstitucionālā tiesa], pieņem nolēmumu, kurā uzliek pienākumu *de plano* [automātiski] atkārtoti izskatīt visas korupcijas lietas, kuras noteiktā laikposmā (no 2003. gada līdz 2019. gada janvārim) pirmajā instancē tika izspriestas augstākās instances tiesas Krimināllietu palātā un kuras [šobrīd] tiek izskatītas apelācijas instancē?
  - 2) Vai LES 2. pants un 19. panta 1. punkts un [Hartas] 47. panta [otrā daļa] ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka iestāde, kas neietilpst tiesu varā, konstatē augstākās instances tiesas palātas iztiesāšanas sastāva izveides nelikumību pretēji interpretācijai, kura ir izmantota pēdējās minētās tiesas pastāvīgā un vienotā organizatoriskā un tiesu praksē?
  - 3) Vai Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to valsts tiesai ir atļauts nepiemērot saskaņā ar valsts tiesībām saistošu Konstitucionālās tiesas nolēmumu, kas ir pasludināts lietā, kura ir saistīta ar konstitucionālu konfliktu?
  - 4) Vai [Hartas] 47. panta [otrajā daļā] minēto vārdu salikumu “tiesību aktos noteikt[a] [tiesa]” var interpretēt tādējādi, ka tas ietver specializētu iztiesāšanas sastāvu formālo iecelšanu neatkarīgi no to veidojošo tiesnešu specializācijas?”
- 73 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2022. gada 19. maija lēmumu lietas C-859/19, C-926/19 un C-929/19 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par lūgumu piemērot paātrinātu tiesvedību

- 74 Iesniedzējtiesa ir lūgusi Tiesu piemērot paātrināto tiesvedību attiecībā uz šīm lietām atbilstoši Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktam.
- 75 Nemot vērā Tiesas lēmumu lemt, izdodot motivētu rīkojumu saskaņā ar Reglamenta 99. pantu, par šo lūgumu nav jālemj (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2022. gada 17. maijs, *Estaleiros Navais de Peniche*, C-787/21, nav publicēts, EU:C:2022:414, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 76 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 99. pantam Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklaušanās jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu, ja atbilde uz šādu jautājumu skaidri izriet no judikatūras.

77 Tā kā atbilde uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem skaidri izriet no Tiesas judikatūras, it īpaši no spriedumiem, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034), un 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), (C-430/21, EU:C:2022:99), šī tiesību norma ir jāpiemēro šajās lietās.

Par pirmo jautājumu lietā C-859/19, kā arī par pirmo un ceturto jautājumu lietās C-926/19 un C-929/19

- 78 Ar pirmo jautājumu lietā C-859/19, kā arī ar pirmo un ceturto jautājumu lietās C-926/19 un C-929/19, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 325. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru spriedumi korupcijas un krāpšanas PVN jomā, ko pirmajā instancē nav taisījuši šajās jomās specializējušies iztiesāšanas sastāvi vai ko apelācijas instancē nav taisījuši iztiesāšanas sastāvi, kuru visi locekļi ir iecelti izlozes kārtībā, tiek atzīti par absolūti spēkā neesošiem tādējādi, ka attiecīgās ar korupciju saistītās lietas un lietas par krāpšanu PVN jomā attiecīgā gadījumā pēc tam, kad par šiem galīgajiem apelācijas instancē pasludinātajiem spriedumiem ir celtas ārkārtas prasības, ir jāizskata atkārtoti pirmajā un/vai otrajā instancē.
- 79 Vispirms jānorāda, ka iesniedzējtiesa šajās lietās uzsver, cik liela nozīme varētu būt Konstitucionālās tiesas judikatūras, kas izriet no spriedumiem Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019, par Augstās kasācijas tiesas iztiesāšanas sastāvu izveidi sekām uz tādas kriminālvajāšanas un tādu sodu efektivitāti, un uz tādu sodu izpildes efektivitāti korupcijas un krāpšanas PVN jomā, kas attiecas uz apsūdzētajiem pamatlietā, starp kuriem ir personas, kuras apsūdzības pamatā esošo faktu norises brīdī ieņēma Rumānijas valsts visaugstākos amatus. Tādējādi tā būtībā jautā Tiesai par šādas judikatūras saderību ar Savienības tiesībām.
- 80 Lai gan jautājumi, ko tā uzdod šajā ziņā, formāli attiecas uz LESD 325. panta 1. punktu, neatsaucoties uz Lēmumu 2006/928, pēdējam minētajam lēmumam, kā arī tā pielikumā minētajiem trūkumu novēršanas mērķiem ir nozīme, lai atbildētu uz šiem jautājumiem. Savukārt, lai gan iesniedzējtiesa savos jautājumos ir atsaukusies arī uz LES 19. panta 1. punkta otro daļu un uz Direktīvas 2015/849 58. pantu un uz Direktīvas 2017/1371 2. un 4. pantu, pārbaude, kas turklāt attiektos uz pēdējam minētajām tiesību normām, nešķiet nepieciešama, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem. Turklāt attiecībā uz šīm divām direktīvām ir jānorāda, ka pamatlietās aplūkots laikposms ir laikposms pirms to stāšanās spēkā un līdz ar to laikposms pirms datuma, kurā Direktīva 2017/1371 aizvietoja FIA konvenciju.
- 81 Šādos apstākļos uz minētajiem jautājumiem ir jāatbild, ņemot vērā gan LESD 325. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, gan Lēmumu 2006/928.
- 82 Šajā ziņā, kā atgādināts 2021. gada 21. decembra sprieduma *Euro Box Promotion* u.c. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034) 180. punktā, saskaņā ar pašreiz spēkā esošajām Savienības tiesībām šajās tiesībās nav paredzēti noteikumi, kas reglamentē tiesu organizāciju dalībvalstīs un it īpaši iztiesāšanas sastāvu izveidi korupcijas un krāpšanas jomā. Līdz ar to šie noteikumi principā ietilpst dalībvalstu kompetencē. Tomēr šīm valstīm, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām.

- 83 Attiecībā uz pienākumiem, kas izriet no LESD 325. panta 1. punkta, ar šo tiesību normu dalībvalstīm ir noteikts pienākums apkarot krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses, veicot efektīvus pasākumus, kuriem jāattur no šādas rīcības (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 181. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 84 Lai nodrošinātu Savienības finanšu interešu aizsardzību, dalībvalstīm tostarp ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai garantētu efektīvu un pilnīgu pašu resursu, kas ir ieņēmumi, kurus gūst, piemērojot vienotu likmi saskaņotajai PVN aprēķina bāzei, iekasēšanu. Tāpat dalībvalstīm ir pienākums pieņemt efektīvus pasākumus, kas ļauj atgūt no Savienības budžeta daļēji finansētas subsīdijas saņēmējam nepamatoti izmaksātās summas (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 182. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 85 Līdz ar to 2021. gada 21. decembra sprieduma *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034) 183. punktā Tiesa jau ir nospriedusi, ka jēdziens Savienības “finanšu intereses” LESD 325. panta 1. punkta izpratnē aptver ne tikai ieņēmumus, kas tiek nodoti Savienības budžetam, bet arī izdevumus, ko sedz no šī budžeta. Šo interpretāciju apstiprina FIA konvencijas 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā ietvertā jēdziena “krāpšana, kas apdraud [Savienības] finanšu intereses” definīcija, kas attiecas uz dažādām darbībām vai bezdarbību ar iepriekšēju nodomu gan izdevumu, gan ieņēmumu jomā.
- 86 Turklāt attiecībā uz LESD 325. panta 1. punktā ietverto vārdu salikumu “citād[a] nelikumīg[a] rīcīb[a]” ir jāatgādina, ka jēdziens “nelikumīga rīcība” parasti apzīmē pretlikumīgu rīcību, savukārt apzīmētājs “citāda” norāda, ka bez izšķirības ir minēta visa šāda veida rīcība. Turklāt, ņemot vērā nozīmi, kāda ir jāpiešķir Savienības finanšu interešu aizsardzībai, kas ir viens no tās mērķiem, šis jēdziens “nelikumīga rīcība” nevar tikt interpretēts šauri (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 184. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 87 Tādējādi minētais jēdziens “nelikumīga rīcība” aptver tostarp amatpersonu korupciju vai amatpersonu īstenotu dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas var apdraudēt Savienības finanšu intereses, piemēram, nepareizi izlietojot tās līdzekļus. Šajā kontekstā nav nozīmes tam, ka korupcijas darbības izpaužas kā attiecīgā ierēdņa darbība vai bezdarbība, ņemot vērā to, ka bezdarbība var kaitēt Savienības finanšu interesēm tikpat lielā mērā kā darbība un var būt cieši saistīta ar šādu darbību, piemēram, ierēdņa bezdarbība, neveicot nepieciešamo kontroli un pārbaudi attiecībā uz izdevumiem, kas segti no Savienības budžeta, vai ierēdņa sniegta atļauja izmantot Savienības līdzekļus neatbilstoši vai nepareizi (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 185. punkts).
- 88 Fakts, ka FIA konvencijas 2. panta 1. punktā, lasot to kopsakarā ar šīs konvencijas 1. panta 1. punktu, ir atsauce vienīgi uz krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, nevar atspēkot šādu LESD 325. panta 1. punkta interpretāciju, kura formulējums skaidri attiecas uz “krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses”. Turklāt, kā izriet no minētās konvencijas 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta, Savienības budžeta līdzekļu izlietošana citiem mērķiem, nekā tie sākotnēji tika piešķirti, ir krāpšana, lai gan šāda izlietošana citiem mērķiem var būt arī korupcijas darbību pamatā vai to rezultāts. Tas pierāda, ka korupcijas darbības var būt saistītas ar krāpšanu, un otrādi – krāpšanu var atvieglot korupcijas darbības, tādējādi iespējamais finanšu interešu apdraudējums atsevišķos gadījumos var izrietēt no

krāpšanas PVN jomā kombinācijas ar korupcijas darbībām, ko apstiprina FIA konvencijas protokols, kurš saskaņā ar tā 2. un 3. pantu attiecas uz pasīvo un aktīvo korupciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 186. punkts).

- 89 Tāpat ir jāatgādina – Tiesa jau ir nospriedusi, ka pat nodarījumi, kuriem nav konkrētas finansiālas ietekmes, var būtiski ietekmēt Savienības finanšu intereses tādējādi, ka LESD 325. panta 1. punkts var attiekties ne tikai uz darbībām, kas faktiski rada pašu resursu zaudējumus, bet arī uz mēģinājumu veikt šādas darbības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 187. punkts).
- 90 Ir jāpiebilst, ka attiecībā uz Rumāniju pienākumu apkarot korupciju, kas apdraud Savienības finanšu intereses, kā tas izriet no LESD 325. panta 1. punkta, papildina īpašas saistības, kuras šī dalībvalsts ir uzņēmusies, pabeidzot pievienošanās sarunas 2004. gada 14. decembrī. Saskaņā ar Pievienošanās akta IX pielikuma I punkta 4) apakšpunktu minētā dalībvalsts ir apņēmusies citastarp “ievērojami pastiprināt cīņu pret korupciju un jo īpaši pret augsta līmeņa korupciju, nodrošinot korupcijas novēršanas tiesību aktu stingru izpildi”. Šīs īpašas saistības vēlāk tika konkretizētas, pieņemot Lēmumu 2006/928, kurā noteikti atsaucēs mērķi, lai novērstu trūkumus, kurus Komisija bija konstatējusi pirms Rumānijas pievienošanās Savienībai, it īpaši korupcijas apkarošanas jomā. Tādējādi šī lēmuma pielikuma, kurā ir izklāstīti šie novēršamie trūkumi, 3. punktā ir paredzēts mērķis “turpin[āt] profesionālas, objektīvas izmeklēšanas apsūdzībās par augsta līmeņa korupciju”, un tā 4. punktā – mērķis “vei[kt] turpmāk[us] pasākum[us], lai novērstu un apkarotu korupciju, īpaši vietējās pašvaldībās” (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 188. punkts).
- 91 Trūkumu novēršanas mērķi, kurus Rumānija tādējādi ir apņēmusies sasniegt, šai dalībvalstij ir saistoši tādā ziņā, ka tai ir īpašs pienākums sasniegt šos mērķus un veikt atbilstošus pasākumus, lai sasniegtu šos mērķus pēc iespējas drīzāk. Tāpat minētajai dalībvalstij ir jāatturas no jebkādu tādu pasākumu īstenošanas, kas varētu apdraudēt šo mērķu sasniegšanu. Pienākums efektīvi apkarot korupciju un it īpaši augsta līmeņa korupciju, kurš izriet no Lēmuma 2006/928 pielikumā izklāstītajiem trūkumu novēršanas mērķiem, lasot tos kopsakarā ar Rumānijas īpašajām saistībām, attiecas ne tikai uz tādiem korupcijas gadījumiem, kas apdraud Savienības finanšu intereses (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 189. punkts).
- 92 Turklāt, pirmkārt, no LESD 325. panta 1. punkta prasībām, ar kurām ir noteikts pienākums apkarot krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un, otrkārt, no Lēmuma 2006/928 prasībām, ar kurām ir noteikts, ka ir jānovērš un jāapkaro korupcija vispār, izriet, ka Rumānijai ir jāparedz efektīvu un atturošu sodu piemērošana šādu nodarījumu gadījumā (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 190. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 93 Šajā ziņā, lai gan dalībvalstīm ir brīva izvēle attiecībā uz piemērojamiem sodiem, kuri var būt administratīvie sodi, kriminālsodi vai abu šo sodu kombinācija, tām tomēr saskaņā ar LESD 325. panta 1. punktu ir jānodrošina, lai par krāpšanu lielā apmērā vai korupciju, kas apdraud Savienības finanšu intereses, tiktu piemēroti iedarbīgi un atturoši kriminālsodi. Turklāt attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem korupcijas jomā vispār Rumānijas pienākums noteikt efektīvus un atturošus kriminālsodus izriet no Lēmuma 2006/928, jo, kā tas ir norādīts šī rikojuma 91. punktā,

ar šo lēmumu minētajai dalībvalstij ir noteikts pienākums efektīvi un neatkarīgi no iespējamā Savienības finanšu interešu apdraudējuma apkarot korupciju un it īpaši augsta līmeņa korupciju (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 191. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 94 Turklāt Rumānijai ir jānodrošina, lai tās krimināltiesību un kriminālprocesa tiesību normas ļautu efektīvi sodīt par krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un par korupciju vispār. Tādējādi, lai arī paredzētie sodi un kriminālprocesi, kas ieviesti, lai cīnītos pret šiem noziedzīgajiem nodarījumiem, ir šīs dalībvalsts kompetencē, šo kompetenci ierobežo ne tikai samērīguma un līdzvērtības principi, bet arī efektivitātes princips, kas noteic, ka minētajiem sodiem ir jābūt efektīviem un atturošiem. Šī efektivitātes prasība noteikti attiecas gan uz saukšanu pie atbildības un sodiem par krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un korupciju vispār, gan uz piespriesto sodu piemērošanu, jo, nepastāvot efektīvai sodu izpildei, tie nevar būt efektīvi un atturoši (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 192. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 95 Šādos apstākļos valsts likumdevējs primāri ir atbildīgs par to, lai tiktu veikti vajadzīgie pasākumi. Tam attiecīgā gadījumā ir jāgroza tiesiskais regulējums un jānodrošina, lai valsts procesuālo tiesību normas, kuras piemērojamas kriminālvajāšanai par krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, kā arī par korupciju vispār, netiktu formulētas tādējādi, ka šīm normām piemītošu iezīmju dēļ rodas sistēmisks šādus noziedzīgus nodarījumus veidojošo darbību nesodāmības risks, vienlaikus nodrošinot apsūdzēto personu pamattiesību aizsardzību (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 193. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 96 Attiecībā uz valstu tiesām tām pilnībā ir jāizpilda no LESD 325. panta 1. punkta, kā arī no Lēmuma 2006/928 izrietošie pienākumi un nav jāpiemēro valsts tiesību normas, ar kurām tiesvedībā par krāpšanu lielā apmērā, kas apdraud Savienības finanšu intereses, vai par korupciju vispār netiek pieļauts piemērot efektīvus un atturošus sodus, lai apkarotu šādus noziedzīgus nodarījumus (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 194. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 97 Šajā gadījumā attiecībā uz jautājumu, vai Konstitucionālās tiesas judikatūras, kura izriet no spriedumiem Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019, piemērošana izraisa sistēmisku nesodāmības risku par krāpšanu lielā apmērā, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un korupciju vispār, ir jānorāda, ka 2021. gada 21. decembra sprieduma *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034) 195. līdz 202. punktā Tiesa jau ir izskatījusi šo jautājumu, būtībā balstoties uz tām pašām norādēm, kā tās, kas iekļautas aplūkotojās lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai, ņemot vērā šajos punktos minētos apsvērumus, šīs judikatūras piemērošana, to kombinējot ar valsts tiesību normu par noilgumu īstenošanu, it īpaši ar Kriminālkodeksa 155. panta 4. punktā paredzētā absolūtā noilguma termiņa īstenošanu, izraisa šādu risku.
- 98 No tā izriet, ka gadījumā, ja iesniedzējtiesa nonāktu pie secinājuma, ka minētās judikatūras piemērošana, to kombinējot ar valsts tiesību normu par noilgumu īstenošanu, izraisa sistēmisku nesodāmības risku par krāpšanu lielā apmērā, kas apdraud Savienības finanšu intereses, un korupciju vispār, valsts tiesībās paredzētos sodus, lai cīnītos pret šādiem noziedzīgiem nodarījumiem, nevarētu uzskatīt par efektīviem un atturošiem, un tas nebūtu saderīgi ar LESD

325. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, kā arī ar Lēmumu 2006/928 (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 203. punkts).

- 99 Tomēr, tā kā pamatlietā aplūkoti kriminālprocesi ir LESD 325. panta 1. punkta un/vai Lēmuma 2006/928 un tātad Savienības tiesību īstenošana Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, šai iesniedzējtiesai ir arī jāpārlicinās, ka ir ievērotas attiecīgajām personām pamatlietās Hartā garantētās pamattiesības, it īpaši tās, kas garantētas Hartas 47. pantā. Krimināltiesību jomā šo tiesību ievērošana ir jānodrošina ne tikai iepriekšējas izmeklēšanas stadijā kopš brīža, kad attiecīgā persona tiek apsūdzēta, bet arī kriminālprocesā un sodu izpildē (skat. pēc analogijas spriedumu, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 204. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 100 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Hartas 47. panta otrās daļas pirmajā teikumā ir nostiprinātas ikvienas personas tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Pieprasot, lai tiesa būtu “noteikta tiesību aktos”, šīs tiesību normas mērķis ir nodrošināt, lai tiesu sistēmas organizāciju reglamentē tiesību akts, kuru ir pieņēmusi likumdošanas vara atbilstoši noteikumiem, kas reglamentē tās kompetences īstenošanu, lai novērstu, ka šī organizācija tiek atstāta izpildvaras ziņā. Šī prasība ir piemērojama pašas tiesas pastāvēšanas juridiskajam pamatam, kā arī jebkurai citai valsts tiesību normai, kuras neievērošana padara prettiesisku viena vai vairāku tiesnešu piedalīšanos attiecīgās lietas izskatīšanā, kā, piemēram, tiesību normas, ar kurām reglamentē iztiesāšanas sastāva izveidi (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 205. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 101 Ir jānorāda, ka pārkāpums, kas pieļauts, izveidojot iztiesāšanas sastāvus, ir uzskatāms par Hartas 47. panta otrās daļas pirmā teikuma pārkāpumu tostarp tad, ja šī pārkāpuma dabas un nopietnības dēļ rodas paties risks, ka citi varas atzari, it īpaši izpildvara, var īstenot nepamatotu rīcības brīvību, apdraudot iztiesāšanas sastāvu izveides panāktā rezultāta integritāti un tādējādi indivīdiem radot pamatotas šaubas par attiecīgo tiesnešu neatkarību un objektivitāti, kā tas ir gadījumā, kad tiek skarti tiesu sistēmas izveides un funkcionēšanas pamatā esošie pamatnoteikumi (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 206. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 102 Šajā gadījumā, lai gan Konstitucionālā tiesa pamatlietā aplūkotajos spriedumos Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019 ir nospriedusi, ka iepriekšējā Augstās kasācijas tiesas prakse, kas citastarp balstīta uz Noteikumiem par organizāciju un administratīvo darbību un kas attiecas uz iztiesāšanas sastāvu izveidi un specializāciju korupcijas jomā, neatbilst piemērojamām valsts tiesību normām, nešķiet, ka ar šo praksi ir acīmredzami pārkāpts Rumānijas tiesu sistēmas pamatnoteikums tādējādi, ka tas liek apšaubīt, ka Augstās kasācijas tiesas iztiesāšanas sastāviem korupcijas jomā, kā tie tika veidoti saskaņā ar minēto praksi pirms Konstitucionālās tiesas spriedumiem, piemīt “tiesību aktos noteiktas” tiesas raksturs. Šo vērtējumu apstiprina, kā Tiesa norādījusi 2021. gada 21. decembra sprieduma *Euro Box Promotion* u.c. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034) 208. punktā, Augstās kasācijas tiesas kolēģijas 2019. gada 23. janvāra lēmums, kas minēts šī rīkojuma 43. punktā, un Konstitucionālās tiesas veikta šī lēmuma interpretācija.

- 103 Tādējādi no Hartas 47. panta otrās daļas pirmā teikuma izrietošās prasības neliedz nepiemērot judikatūru, kas izriet no spriedumiem Nr. 685/2018 un Nr. 417/2019 aplūkotojās lietās (skat. pēc analogijas spriedumu, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion u.c.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 209. punkts).
- 104 Nemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu lietā C-859/19, kā arī uz pirmo un ceturto jautājumu lietās C-926/19 un C-929/19 ir jāatbild, ka LESD 325. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar FIA konvencijas 2. pantu, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru spriedumi korupcijas un krāpšanas PVN jomā, ko pirmajā instancē nav taisījuši šajās jomās specializējušies iztiesāšanas sastāvi vai ko apelācijas instancē nav taisījuši iztiesāšanas sastāvi, kuru visi locekļi ir iecelti izlozes kārtībā, tiek atzīti par absolūti spēkā neesošiem tādējādi, ka attiecīgās ar korupciju saistītās lietas un lietas par krāpšanu PVN jomā attiecīgā gadījumā pēc tam, kad par šiem galīgajiem apelācijas instancē pasludinātajiem spriedumiem ir celtas ārkārtas prasības, ir jāizskata atkārtoti pirmajā un/vai otrajā instancē, ciktāl šī valsts tiesiskā regulējuma vai šīs prakses piemērošana var izraisīt sistēmisku nesodāmības risku par tādiem nodarījumiem kā krāpšana lielā apjomā, kas apdraud Savienības finanšu intereses, vai korupcija vispār. Pienākums nodrošināt, ka par šādiem noziedzīgiem nodarījumiem tiek piemēroti efektīvi un atturoši kriminālsodi, neatbrīvo iesniedzējtiesu no pārbaudes par to, vai ir ievērotas Hartas 47. pantā garantētās pamattiesības. No šī 47. panta otrās daļas pirmā teikuma izrietošās prasības neliedz nepiemērot tādu valsts tiesisko regulējumu vai praksi, ja tā var izraisīt sistēmisku nesodāmības risku.

Par otro un trešo jautājumu lietās C-859/19, C-926/19 un C-929/19

- 105 Ar otro un trešo jautājumu lietās C-859/19, C-926/19 un C-929/19, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai, pirmkārt, LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, Hartas 47. pants, kā arī Lēmums 2006/928 un, otrkārt, Savienības tiesību pārākuma princips apvienojumā ar minētajām tiesību normām un LESD 325. panta 1. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts vispārējās jurisdikcijas tiesām ir saistoši valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi un tās tādēļ nedrīkst pēc savas ierosmes nepiemērot no šiem nolēmumiem izrietošo judikatūru, jo pretējā gadījumā šīs tiesas pieļauj disciplināru pārkāpumu, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas spriedumu, uzskata, ka šī judikatūra ir pretrunā minētajām Savienības tiesību normām.

Par tiesnešu neatkarības garantiju

- 106 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Konstitucionālās tiesas judikatūra, kas izriet no pamatlietā aplūkotajiem spriedumiem, var apdraudēt tās neatkarību, un tādēļ tā nav saderīga ar Savienības tiesībām, it īpaši ar garantijām, kas paredzētas LES 2. pantā un 19. panta 1. punkta otrajā daļā, kā arī Hartas 47. pantā, un ar Lēmumu 2006/928. Šajā ziņā tā uzskata, ka Konstitucionālā tiesa, kas neietilpst Rumānijas tiesu sistēmā, ir pārsniegusi savu kompetenci, pasludinot šos spriedumus, un ir iejaukusies vispārējās jurisdikcijas tiesu kompetencē, proti, kompetencē interpretēt un piemērot par Konstitūciju zemāka ranga tiesību aktus. Iesniedzējtiesa arī norāda, ka Konstitucionālās tiesas spriedumu neievērošana saskaņā ar Rumānijas tiesībām ir disciplinārs pārkāpums, līdz ar to tā būtībā jautā, vai tā saskaņā ar Savienības tiesībām drīkst nepiemērot pamatlietā aplūkotos spriedumus, nebaidoties, ka pret tās locekļiem varētu tikt ierosināta disciplinārlieta.

- 107 Šajā ziņā, kā tas ir atgādināts šī rīkojuma 82. punktā, lai gan tieslietu organizācija dalībvalstīs, tostarp konstitucionālās tiesas izveide, sastāvs un darbība, ietilpst šo dalībvalstu kompetencē, tām tomēr, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām.
- 108 LES 19. pantā, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā noteiktā tiesiskuma vērtība, valsts tiesām un Tiesai ir uzticēts uzdevums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī aizsardzību tiesā, kura individiem izriet no šīm tiesībām (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 217. punkts un tajā minētā judikatūra). It īpaši, kā apstiprināts Lēmuma 2006/928 3. apsvērumā, tiesiskuma vērtība “visām dalībvalstīm nozīmē, ka pastāv objektīva, neatkarīga un efektīva tiesu un administratīvā sistēma, kas, *inter alia*, ir atbilstoši sagatavota cīņai pret korupciju”.
- 109 Tas, ka pastāv efektīva pārbaude tiesā, kuras mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību ievērošanu, ir tiesiskuma neatņemama sastāvdaļa. Šajā ziņā un kā tas ir noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, dalībvalstīm ir jāparedz tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, kas nodrošina privātpersonām tiesību uz efektīvu pārbaudi tiesā ievērošanu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tiesību, kuras privātpersonas gūst no Savienības tiesībām, efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir Savienības tiesību vispārējs princips, kas izriet no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un kas tika atzīts 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. un 13. pantā un pašlaik ir apstiprināts Hartas 47. pantā (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 219. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 110 No tā izriet, ka saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu visām dalībvalstīm ir jānodrošina, lai instances, kuras kā “tiesas” Savienības tiesībās noteiktajā izpratnē tiek aicinātas spriest par jautājumiem, kas ir saistīti ar šo tiesību piemērošanu vai interpretēšanu, un kuras tādējādi ietilpst Savienības tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas tās tiesības, atbilstu efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām, tomēr precizējot, ka šī norma ir vērsta uz “jomā[m], uz kurām attiecas Savienības tiesības”, neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis īsteno šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 220. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 111 Lai nodrošinātu, ka instances, kurām var nākties lemt par jautājumiem, kas saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju, var nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas prasīta LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, īpaši svarīga – kā tas norādīts Hartas 47. panta otrajā daļā, kurā kā viena no prasībām saistībā ar pamattiesībām uz efektīvu tiesisko aizsardzību ir minēta piekļuve “neatkarīgai” tiesai, – ir šo instanču neatkarības saglabāšana (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 221. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 112 Šī prasība par tiesu neatkarību, kas ir raksturīga tiesas spriešanas funkcijai, ietilpst to tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtiskajā saturā, kurām ir kardināla nozīme kā garantijai visu to tiesību aizsardzībai, kuras attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesībām, un dalībvalstu kopējo vērtību, kas izklāstītas LES 2. pantā, tostarp tiesiskuma, saglabāšanai (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 222. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Tāpat, kā izriet it īpaši no Lēmuma 2006/928 3. apsvēruma un šī lēmuma

pielikuma 1.–3. punktā minētajiem trūkumu novēršanas mērķiem, objektīvas, neatkarīgas un efektīvas tiesu sistēmas pastāvēšanai ir īpaša nozīme korupcijas, it īpaši augsta līmeņa korupcijas, apkarošanā.

- 113 Prasība par tiesu neatkarību, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, ietver divus aspektus. Pirmais – ārējais – aspekts ietver prasību, lai attiecīgā struktūra pildītu savas funkcijas pilnīgi autonomi, nebūdamā pakļauta nekādai hierarhiskai saiknei vai subordinācijai attiecībā pret kādu un nesaņemot jebkādas izcelsmes rīkojumus vai instrukcijas, tādējādi būdamā aizsargāta pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kas var nelabvēlīgi ietekmēt tās locekļu spriešanas neatkarību un ietekmēt viņu lēmumus. Otrais – iekšējais – aspekts ir saistīts ar objektivitātes jēdzienu un attiecas uz to, ka tiek saglabāta vienāda attieksme pret lietas dalībniekiem un to attiecīgajām interesēm saistībā ar strīda priekšmetu. Šī aspekta ietvaros ir jāievēro objektivitāte un papildus stingrai tiesību normu piemērošanai ir jābūt absolūtai neieinteresētībai strīda atrisinājumā (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 114 Atbilstoši šīm Savienības tiesībās prasītajām neatkarības un objektivitātes garantijām ir nepieciešams, lai pastāvētu tiesību normas, kas ļautu privātpersonām kļūstēt jebkādas pamatotas šaubas par minētās struktūras ārēju neietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā uz tajā izvērtējamajām interesēm (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 82. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 115 Šajā ziņā ir svarīgi, lai tiesneši būtu pasargāti no ārējas ietekmes vai spiediena, kas var apdraudēt viņu neatkarību. Noteikumiem, kas piemērojami tiesnešu statusam un tiesneša amata pienākumu izpildei, it īpaši ir jāļauj izslēgt ne tikai jebkādu tiešu ietekmi, kas izpaužas norāžu veidā, bet arī netiešāku ietekmi, kas varētu iespaidot attiecīgo tiesnešu lēmumus, un tādējādi novērst šķietamo to neatkarības vai objektivitātes neesamību, kas varētu apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada privātpersonām demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 226. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 116 Konkrētāk, runājot par disciplināro režīmu reglamentējošiem noteikumiem – neatkarības prasība saskaņā ar pastāvīgo judikatūru paredz, ka šim režīmam ir jāsniedz nepieciešamās garantijas, lai izvairītos no jebkāda riska, ka šāds režīms varētu tikt izmantots kā tiesu nolēmumu satura politiskās kontroles sistēma. Šajā nolūkā ir būtiski, lai ar to vien, ka tiesas nolēmumā, iespējams, ir pieļauta kļūda valsts un Savienības tiesību interpretācijā un piemērošanā vai faktu un pierādījumu vērtējumā, pašu par sevi nebūtu pietiekami, lai iestātos attiecīgā tiesneša disciplinārā atbildība. Turklāt par valsts tiesnešu neatkarības neatņemamu garantiju ir uzskatāms apstāklis, ka pret šiem tiesnešiem nevar tikt ierosinātas disciplinārlietas vai piemēroti disciplinārsodi par to, ka viņi ir izmantojuši iespēju vērsties Tiesā atbilstoši LESD 267. pantam, kura ietilpst to ekskluzīvā kompetencē (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 227. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 117 Turklāt atbilstoši tiesiskumu raksturojošajam varas dalīšanas principam ir jānodrošina tiesu neatkarība tostarp no likumdošanas varas un izpildvaras (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 118 Taču, lai gan ne LES 2. pantā, ne 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ne kādā citā Savienības tiesību normā dalībvalstīm nav noteikts pienākums ievērot kādu precīzu konstitucionālo modeli, kas kādā vai citādā veidā reglamentētu dažādu valsts varas atzaru attiecības un mijiedarbību, it īpaši attiecībā uz to kompetenču noteikšanu un norobežošanu, šīm dalībvalstīm tomēr ir jāievēro it īpaši prasības par tiesu neatkarību, kas izriet no šīm Savienības tiesību normām (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 229. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 119 Šādos apstākļos ar LES 2. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu, kā arī ar Lēmumu 2006/928 tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru konstitucionālās tiesas nolēmumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, ar nosacījumu, ka ar valsts tiesībām ir garantēta minētās konstitucionālās tiesas neatkarība it īpaši no likumdošanas varas un izpildvaras, kā tas ir prasīts šajās tiesību normās. Savukārt, ja valsts tiesībās nav garantēta šī neatkarība, ar šīm Savienības tiesību normām netiek pieļauts šāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, jo šāda konstitucionālā tiesa nevar nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas paredzēta LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 120 Šajā gadījumā iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi par tiesu neatkarības prasību, kas izriet no šīm Savienības tiesību normām, attiecas, pirmkārt, uz aspektiem, kuri saistīti ar Konstitucionālās tiesas, kas ir pasludinājusi pamatlietā aplūkotos spriedumus, statusu, sastāvu un darbību un kuri ir tādi paši, kā tie, kas aplūkoti lietās, kuros pasludināts 2021. gada 21. decembra spriedums *Euro Box Promotion* u.c. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034). Turklāt šeit aplūkoti lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā ziņā būtībā satur tās pašas norādes, ko satur lūgumi [sniegt prejudiciālu nolēmumu] šajās lietās. Kā izriet no šī sprieduma 231.–237. punktā minētajiem apsvērumiem, šīs norādes nevar pierādīt, ka Konstitucionālā tiesa neatbilst šī rikojuma 113.–119. punktā atgādinātajām neatkarības un objektivitātes prasībām, nedz arī, ka aplūkoti spriedumi būtu pasludināti kontekstā, kas rada pamatotas bažas par to, vai Konstitucionālā tiesa pilnībā ievēro šīs prasības.
- 121 Otrkārt, attiecībā uz disciplināro atbildību, kas saskaņā ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu var iestāties vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešiem, ja tie neievēro Konstitucionālās tiesas nolēmumus, ir taisnība, ka tiesu neatkarības saglabāšanas sekas nevar it īpaši būt tādas, ka tiktu pilnībā izslēgts, ka tiesneša disciplinārā atbildība noteiktos izņēmuma gadījumos varētu iestāties tā pieņemto tiesas nolēmumu dēļ. Proti, šādas neatkarības prasības mērķis acīmredzami nav nodrošināties pret iespējamu tiesnešu nopietnu un pilnīgi neattaisnojamu rīcību, piemēram, apzinātu un ļaunticīgu vai īpaši rupjas un būtiskas neuzmanības dēļ izdarītu to valsts un Savienības tiesību normu pārkāpumu, kuru ievērošana tiem ir jānodrošina, vai pret patvaļu vai to, ka tiks liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, lai gan to kā tiesnešu amata uzdevums ir izskatīt strīdus, ko tiem uzticējuši indivīdi (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 122 Tomēr, lai saglabātu tiesu neatkarību un izvairītos no tā, ka disciplināros pasākumus varētu novirzīt no to leģitīmajiem mērķiem un tos izmantot, lai politiski kontrolētu tiesu nolēmumus vai izdarītu spiedienu uz tiesnešiem, ir būtiski, lai ar to vien, ka tiesas nolēmumā, iespējams, ir pieļauta kļūda valsts un Savienības tiesību interpretācijā un piemērošanā vai faktu un pierādījumu

vērtējumā, pašu par sevi nebūtu pietiekami, lai iestātos attiecīgā tiesneša disciplinārā atbildība (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 84. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 123 Līdz ar to ir svarīgi, lai tiesneši pie disciplinārās atbildības par kļūdu tiesas nolēmumā tiktu saukti tikai izņēmuma gadījumos – tādos kā šā rīkojuma 121. punktā minētie – un lai šajā ziņā to reglamentētu objektīvi un pārbaudāmi kritēriji, kas saistīti ar prasībām par tiesvedības pareizu norisi, kā arī garantijas, kuru mērķis ir novērst jebkādu ārējā spiediena risku uz tiesas nolēmumu saturu un tādējādi kļūst jebkādas privātpersonu pamatotas šaubas par attiecīgo tiesnešu neietekmējamību un viņu neitralitāti attiecībā uz tiesā izvērtējamajām interesēm (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 86. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 124 Šajā gadījumā no lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm neizriet, ka valsts vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešu disciplināratbildība, kas paredzēta Likuma Nr. 303/2004 99. panta 5) punktā, par Konstitucionālās tiesas nolēmumu neievērošanu, kura formulējumā nav neviena cita nosacījuma, aprobežotos tikai ar šī rīkojuma 121. punktā minētajiem izņēmuma gadījumiem – pretēji šī rīkojuma 122. un 123. punktā atgādinātajai judikatūrai.
- 125 No tā izriet, ka LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, ja vien ar valsts tiesībām tiek garantēta minētās konstitucionālās tiesas neatkarība it īpaši no likumdošanas varas un izpildvaras, kā noteikts šajās tiesību normās. Taču šīs LES un minētā lēmuma tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru fakts, ka valsts vispārējās jurisdikcijas tiesas neievēro valsts konstitucionālās tiesas nolēmumus, var būt par pamatu to disciplināratbildībai (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 242. punkts).
- 126 Šādos apstākļos un attiecībā uz lietām, kurās pamatlietās aplūkotais valsts tiesiskais regulējums vai prakse ir Savienības tiesību īstenošana Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, Hartas 47. panta atsevišķa pārbaude, kas varētu vienīgi apstiprināt iepriekšējā punktā jau izdarīto secinājumu, nešķiet nepieciešama, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas jautājumiem un lai atrisinātu tajā izskatāmās lietas.

Par Savienības tiesību pārkumu

- 127 Iesniedzējtiesa norāda, ka no pamatlietā aplūkotajiem spriedumiem izrietošā Konstitucionālās tiesas judikatūra, par kuras saderību ar Savienības tiesībām tai ir šaubas, saskaņā ar Rumānijas Konstitūcijas 147. panta 4. punktu ir obligāta un valsts tiesām tā ir jāievēro, jo pretējā gadījumā to locekļiem tiek piemērots disciplinārsods atbilstoši Likuma Nr. 303/2004 99. panta 5) punktam. Šādos apstākļos tā vēlas noskaidrot, vai ar Savienības tiesību pārkuma principu netiek pieļauts šāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse un valsts tiesai tiek ļauts nepiemērot šāda veida judikatūru, nepakļaujot tās locekļus riskam, ka viņiem varētu tikt piemērots disciplinārsods.
- 128 Šajā ziņā Tiesa 2021. gada 21. decembra sprieduma *Euro Box Promotion* u.c. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034) 245.–248. punktā ir atgādinājusi savu pastāvīgo judikatūru par EEK līgumu, kurā Kopienu tiesību pārkuma princips ir noteikts kā daļa

no Kopienų tiesību sistēmas būtiskākajām īpašībām, vienlaikus precizējot, ka šīs Savienības tiesību sistēmas būtiskās īpašības un tās ievērošanas nozīmīgumu ir turklāt apstiprinājusi Līgumu, ar kuriem groza EEK līgumu, tostarp Lisabonas līguma, bezierunu ratifikācija. Šī sprieduma 249. punktā tā piebilda, ka LES 4. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Savienība respektē dalībvalstu vienlīdzību saistībā ar Līgumiem. Tomēr Savienība var ievērot šādu vienlīdzību tikai tad, ja dalībvalstīm saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu nav iespējams pretstatīt Savienības tiesību sistēmai pārāku, vēlāk pieņemtu vienpusēju pasākumu, lai arī kāds tas būtu.

- 129 Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā Tiesa pastāvīgi ir apstiprinājusi agrāko judikatūru par Savienības tiesību pārākuma principu, kurš nosaka pienākumu visām dalībvalstu struktūrām nodrošināt dažādo Savienības normu pilnīgu iedarbību, un dalībvalstu tiesības nevar ietekmēt iedarbību, kāda šīm dažādajām normām ir atzīta minēto valstu teritorijā (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 130 Tādējādi saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu fakts, ka dalībvalsts atsaucas uz valsts tiesību normām, pat ja tās ir konstitucionāla līmeņa normas, nevar apdraudēt Savienības tiesību vienotību un efektivitāti. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Savienības tiesību pārākuma principam piemērotās sekas ir saistošas visām dalībvalsts iestādēm un iekšējās valsts tiesību normas, tostarp konstitucionāla rakstura, nevar tam radīt šķērslī (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 131 Šajā ziņā it īpaši ir jāatgādina, ka gadījumā, ja valsts tiesisko regulējumu nav iespējams interpretēt atbilstīgi Savienības tiesību prasībām, pārākuma princips uzliek valsts tiesai, kurai atbilstoši savai kompetencei ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, pienākumu nodrošināt ar šīm tiesībām noteikto prasību pilnīgu iedarbību strīdā, ko tā izskata, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes nepiemērojot nevienu Savienības tiesību normām, kam ir tieša iedarbība, pretrunā esošu, pat vēlāk pieņemtu valsts tiesisko regulējumu vai praksi, bez vajadzības lūgt vai gaidīt, lai šis valsts tiesiskais regulējums vai prakse vispirms tiktu atcelta likumdošanas kārtībā vai ar kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 252. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 132 Runājot par Savienības tiesību normām, uz kurām attiecas šie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir jāatgādina, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, LESD 325. panta 1. punkts, kā arī Lēmuma 2006/928 pielikumā minētie trūkumu novēršanas mērķi ir formulēti skaidri un precīzi un nav saistīti ne ar kādu nosacījumu, līdz ar to tiem ir tieša iedarbība (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 253. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 133 Šajā kontekstā ir jāprecizē, ka saskaņā ar LES 19. pantu, lai gan valsts tiesām un Tiesai ir jānodrošina Savienības tiesību pilnīga piemērošana visās dalībvalstīs, kā arī to efektīva tiesību aizsardzība tiesā, kuras attiecīgajām personām izriet no šīm tiesībām, Tiesai ir ekskluzīva kompetence sniegt minēto tiesību galīgo interpretāciju. Taču, īstenojot šo kompetenci, Tiesai galīgi ir jāprecizē Savienības tiesību pārākuma principa tvērumu, ņemot vērā šo tiesību atbilstošās normas, jo šis tvērumu nevar būt atkarīgs ne no valsts tiesību normu interpretācijas, ne no valsts tiesas sniegtas Savienības tiesību normu interpretācijas, kura neatbilst Tiesas sniegtajai interpretācijai. Tādēļ ar LESD 267. pantā paredzēto prejudiciālā nolēmuma procedūru, kas ir ar Līgumiem izveidotās tiesu sistēmas stūrakmens, ir izveidots tiesnešu dialogs starp Tiesu un

dalībvalstu tiesām ar mērķi nodrošināt Savienības tiesību vienveidīgu interpretāciju, tādējādi ļaujot nodrošināt to saskanību, pilnīgu iedarbību un autonomiju, kā arī – galu galā – ar Līgumiem izveidoto tiesību īpašo raksturu (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 254. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 134 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar Rumānijas Konstitūciju tai ir saistoša judikatūra, kas izriet no pamatlietā aplūkotojām Konstitucionālās tiesas spriedumiem, un tā nevar nepiemērot šo judikatūru, jo pretējā gadījumā pastāv risks, ka pret tās locekļiem varētu ierosināt disciplinārlietas vai piemērot viņiem disciplinārsodus, pat ja šī tiesa, ņemot vērā Tiesas prejudiciālu nolēmumu, uzskata, ka minētā judikatūra ir pretrunā Savienības tiesībām.
- 135 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā pasludināts Tiesas spriedums ir saistošs valsts tiesai attiecībā uz konkrēto Savienības tiesību normu interpretāciju, lai panāktu risinājumu pamatlietā. Tādējādi valsts tiesai, kura ir izmantojusi iespēju vai ir izpildījusi pienākumu vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, nevar tikt liegts nekavējoties piemērot Savienības tiesības atbilstoši Tiesas nolēmumam vai judikatūrai, jo pretējā gadījumā tiktu mazināta šīs tiesību normas lietderīgā iedarbība. Jāpiebilst, ka pilnvaras šajā piemērošanas brīdī darīt visu nepieciešamo, lai netiktu piemērots valsts tiesiskais regulējums vai prakse, kura, iespējams, rada šķērsli Savienības tiesību normu pilnīgai efektivitātei, ir Savienības tiesas pilnvaru neatņemama sastāvdaļa, kas jāisteno valsts tiesai, kurai atbilstoši savai kompetencei ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, līdz ar to šo pilnvaru īstenošana ir no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietoša tiesu neatkarības neatņemama garantija (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 256. un 257. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 136 Līdz ar to prasībām, kas izriet no pašas Savienības tiesību dabas, neatbilst nekāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, kā rezultātā samazinātos Savienības tiesību efektivitāte, ja tiesai, kuras kompetencē ir piemērot šīs tiesības, tiktu liegtas pilnvaras pašā šīs piemērošanas brīdī darīt visu nepieciešamo, lai netiktu piemērota tāda valsts tiesību norma vai prakse, kura, iespējams, rada šķērsli Savienības tiesību normu pilnīgai efektivitātei (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 137 Valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts konstitucionālās tiesas spriedumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas prejudiciālu nolēmumu, uzskata, ka no šiem konstitucionālajiem spriedumiem izrietošā judikatūra ir pretrunā Savienības tiesībām, var liegt šīm tiesām nodrošināt šo tiesību prasību pilnīgu iedarbību, un šo lieguma iedarbību var pastiprināt fakts, ka valsts tiesībās šīs konstitucionālās judikatūras iespējamā neievērošana ir kvalificēta kā disciplinārs pārkāpums (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 259. punkts).
- 138 Šajā kontekstā ir jānorāda, ka ar LESD 267. pantu netiek pieļauts nekāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, kas atkarībā no apstākļiem valsts tiesām liedz izmantot iespēju vai izpildīt pienākumu, kuri paredzēti šajā 267. pantā, vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Turklāt saskaņā ar šī rikojuma 116. punktā atgādināto judikatūru apstāklis, ka pret valsts tiesnešiem nevar tikt ierosinātas disciplinārlietas vai piemēroti disciplinārsodi par to, ka viņi ir izmantojuši iespēju vērsties Tiesā atbilstoši LESD 267. pantam, kas ietilpst to ekskluzīvajā

kompetencē, ir viņu neatkarības neatņemama garantija. Tāpat gadījumā, ja pēc Tiesas atbildes valsts vispārējās jurisdikcijas tiesa uzskatītu, ka valsts konstitucionālās tiesas judikatūra ir pretrunā Savienības tiesībām, tas, ka šī valsts tiesa nepiemēro minēto judikatūru saskaņā ar šo tiesību pārākuma principu, nekādi nedrīkst izraisīt tās disciplināro atbildību (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 260. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

139 No tā izriet, ka Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts vispārējās jurisdikcijas tiesām ir saistoši valsts konstitucionālās tiesas spriedumi un tās tādēļ nedrīkst pēc savas ierosmes nepiemērot no šiem spriedumiem izrietošo judikatūru, jo pretējā gadījumā šīs tiesas pieļauj disciplināru pārkāpumu, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas spriedumu, uzskata, ka šī judikatūra ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai, LESD 325. panta 1. punktam vai Lēmumam 2006/928 (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 262. punkts).

140 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro un trešo jautājumu lietās C-859/19, C-926/19 un C-929/19 ir jāatbild, ka

- LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, ja vien ar valsts tiesībām tiek garantēta minētās konstitucionālās tiesas neatkarība it īpaši no likumdošanas varas un izpildvaras, kā noteikts šajās tiesību normās. Taču šīs LES un minētā lēmuma normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru fakts, ka valsts vispārējās jurisdikcijas tiesas neievēro valsts konstitucionālās tiesas nolēmumus, var izraisīt to disciplināratbildību;
- Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts vispārējās jurisdikcijas tiesām ir saistoši valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi un tās tādēļ nedrīkst pēc savas ierosmes nepiemērot no šiem nolēmumiem izrietošo judikatūru, jo pretējā gadījumā šīs tiesas pieļauj disciplināru pārkāpumu, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas spriedumu, uzskata, ka šī judikatūra ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai, LESD 325. panta 1. punktam vai Lēmumam 2006/928.

Par tiesāšanās izdevumiem

141 Attiecībā uz pamatlīdijas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) izdod rīkojumu:

- 1) LESD 325. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar Konvencijas par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K.3. pantu, un kas parakstīta Briselē 1995. gada 26. jūlijā, 2. pantu, kā arī Komisijas Lēmums 2006/928/EK (2006. gada 13. decembris), ar ko izveido mehānismu, lai nodrošinātu sadarbību un pārliecinātos par Rumānijā sasniegto, novēršot noteiktus trūkumus tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un cīņa pret korupciju,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru spriedumi korupcijas un krāpšanas pievienotās vērtības nodokļa jomā, ko pirmajā instancē nav taisījuši šajās jomās specializējušies iztiesāšanas sastāvi vai ko apelācijas instancē nav taisījuši iztiesāšanas sastāvi, kuru visi locekļi ir iecelti izlozes kārtībā, tiek atzīti par absolūti spēkā neesošiem tādējādi, ka konkrētās ar korupciju saistītās lietas un lietas par krāpšanu pievienotās vērtības nodokļa jomā attiecīgā gadījumā pēc tam, kad par šiem galīgajiem apelācijas instancē pasludinātajiem spriedumiem ir celtas ārkārtas prasības, ir jāizskata atkārtoti pirmajā un/vai otrajā instancē, ciktāl šī valsts tiesiskā regulējuma vai šīs prakses piemērošana var izraisīt sistēmisku nesodāmības risku par tādiem nodarījumiem kā krāpšana lielā apjomā, kas apdraud Savienības finanšu intereses, vai korupcija vispār. Pienākums nodrošināt, ka par šādiem noziedzīgiem nodarījumiem tiek piemēroti efektīvi un atturoši kriminālsodi, neatbrīvo iesniedzējtiesu no pārbaudes, vai ir ievērotas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā garantētās pamattiesības. No 47. panta otrās daļas pirmā teikuma izrietošās prasības neliedz nepiemērot tādu valsts tiesisko regulējumu vai praksi, ja tā var izraisīt sistēmisku nesodāmības risku.

2) LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā arī Lēmums 2006/928

ir jāinterpretē tādējādi, ka

ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi ir saistoši vispārējās jurisdikcijas tiesām, ja vien ar valsts tiesībām tiek garantēta minētās konstitucionālās tiesas neatkarība it īpaši no likumdošanas varas un izpildvaras, kā noteikts šajās tiesību normās. Taču šīs LES un minētā lēmuma tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru fakts, ka valsts vispārējās jurisdikcijas tiesas neievēro valsts konstitucionālās tiesas nolēmumus, var izraisīt to disciplināratbildību.

3) Savienības tiesību pārākuma princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru valsts vispārējās jurisdikcijas tiesām ir saistoši valsts konstitucionālās tiesas nolēmumi un tās tādēļ nedrīkst pēc savas ierosmes nepiemērot no šiem nolēmumiem izrietošo judikatūru, jo pretējā gadījumā šīs tiesas pieļauj disciplināru pārkāpumu, lai gan tās, ņemot vērā Tiesas spriedumu, uzskata, ka šī judikatūra ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai, LESD 325. panta 1. punktam vai Lēmumam 2006/928.

[Paraksti]